

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941:32
JUSTITIEDEPARTEMENTET

STRAFFLAGBEREDNINGENS
UTLÅTANDE
MED FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNING
ANGÅENDE ÅTGÄRDER MOT
HOMOSEXUALITETENS SAMHÄLLS-
FARLIGA YTTRINGAR

AVGIVET
DEN 3 NOVEMBER 1941

S T O C K H O L M
1 9 4 1

Statens offentliga utredningar 1941

Kronologisk förteckning

1. Sociala försvarsberedningskommittén. Betänkande. Del 3. Förslag till krigspensionsförordning m. m. Beckman. 120 s. Fö.
2. Betänkande med förslag rörande restaureringen av Uppsala domkyrka. Uppsala, Almqvist & Wiksell. 82 s. 16 pl. E.
3. Åtgärder för bekämpande av homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. Norstedt. 58 s. Ju.
4. Utredning angående byggnadskostnaderna. Beckman. viij, 386 s. S.
5. Betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder. Del 1. Marcus. 522 s. Fi.
6. Betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder. Del 2. Marcus. 143 s. Fi.
7. Förslag till rättegångsbalk av Kungl. Maj:t den 14 februari 1941 godkänt såsom grundval för processlagberedningens fortsatta verksamhet. Norstedt. iv, 530 s. Ju.
8. Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m. m. 1. Lagtext. Norstedt. vij, 141 s. Ju.
9. Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m. m. 2. Motiv. Norstedt. 720 s. Ju.
10. 1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen. Marcus. 435 s. Fi.
11. Betänkande med förslag om inrättande av en statlig brandskola m. m. Beckman. 63 s. K.
12. Betänkande med förslag till förstatligande av den allmänna väghållningen på landet m. m. Beckman. 276 s. K.
13. Förslag till revision av den svenska evangelieboken. Norstedt. viij, 478 s. E.
14. Betänkande med utredning och förslag till åtgärder för främjande av hantverk och småindustri. Marcus. 127 s. H.
15. Betänkande rörande bekämpande av vägghyra. Idun. (4), 120 s. S.
16. Betänkande angående vattenförorening. 2. Tekniska och biologiska utredningar. Norstedt. 288 s. Ju.
17. Betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civillförvaltningen. Del 1. Lönegraderna A 1—A 29. Norstedt. 134 s. Fi.
18. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stermaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 1. Tiden augusti 1939—juni 1940. Idun. 436 s. Fo.
19. Betänkande angående fiskarens ekonomiska organisation och reglering av fiskmarknaden. Marcus. 73 s. Jo.
20. Betänkande med förslag till ändrad lydelse av § 16 regeringsformen. Hæggeström. 128 s. Ju.
21. Statistisk utredning rörande fri rättegång. Norstedt. 38 s. Ju.
22. Betänkande med förslag till livsmedelsstadga m. m. Hæggeström. 573 s. S.
23. Domänstyrelsens förslag till grunder för värdering av skog vid taxering av fastighet m. m. Kihlström. 83 s. Fi.
24. Betänkande med förslag till lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet. Marcus. 62 s. Jo.
25. Strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om kastrering m. m. Marcus. 36 s. Ju.
26. Supplement nr 6 till Sveriges familjenamn 1920. Stat. repr.-anst. 53 s. Ju.
27. Betänkande med utredning och förslag angående läkarutbildningen. 1. Utbildningen till medicine licentiatexamen. Thule. vij, 376 s. E.
28. Betänkande med förslag angående underlättande av deltagandet i kommunala val. Norstedt. 60 s. S.
29. Socialvårdskommitténs betänkande. 3. Statistisk undersökning angående fattigvårdens understödsverksamhet. Beckman. 127 s. S.
30. Betänkande och förslag angående soldatvården. Beckman. 147 s. Fö.
31. Betänkande med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm. Av A. Hassler. Hæggeström. 90 s. E.
32. Strafflagberedningens utlåtande med förslag till lagstiftning angående åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. Marcus. 50 s. Ju.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941:32
JUSTITIEDEPARTEMENTET

STRAFFLAGBEREDNINGENS
UTLÅTANDE
MED FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNING
ANGÅENDE ÅTGÄRDER MOT
HOMOSEXUALITETENS SAMHÄLLS-
FARLIGA YTTRINGAR

AVGIVET
DEN 3 NOVEMBER 1941

STOCKHOLM 1941
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

418592

STATENS OMBUDSMAN I FINANSER
INSTRUMENTER

STATSBANKENS

UTLÅNDE

MED FORSLAG TIL EGENSKAP

INSTRUMENTER

HOMOSEXUALITETS SAMMÅL

TARIFER

AVGIFTER

STATSBANKEN

INSTRUMENTER

1999

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Justitiedepartementet.

Sedan professorn Alfred Petrén den 19 december 1940 till Herr Statsrådet avlämnat betänkande angående åtgärder för bekämpande av homosexualitets samhällsfarliga yttringar (Statens offentliga utredningar 1941:3), har genom nådig remiss den 4 mars 1941 strafflagberedningen anbefallts avgiva utlåtande i ärendet. Härefter har chefen för justitiedepartementet den 9 juli

1941, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1938, förordnat professorn Ivar Agge, häradshövdingen Gustaf Axel Eriksson, borgmästaren Maths Heüman och professorn Einar Sjövall att samråda med beredningen rörande denna fråga.

Beredningen — som enligt Herr Statsrådets förordnande den 23 december 1939 består av presidenten Karl Schlyter, ordförande, jämte sekreterare, var till från den 1 november 1940 utsetts hovrättsassessorn Lars Gunnar Ohlsson — har i ärendet samrått förutom med de särskilt förordnade sakkunniga jämväl med professorn Ragnar Bergendal och överläkaren docent Torsten Söndén, vilka av Herr Statsrådet den 17 juni 1940 förordnats att samråda med ordföranden vid den inom beredningen pågående utredningen om ändring av gällande regler om sinnesundersökning i brottmål och om strafflagens tillräknelighetsbestämmelser. Sedan utredningen slutförts, får beredningen härmed vördsamt överlämna det infortrade utlåtandet jämte förslag till

- 1) lag om ändring i 18 och 25 kap. strafflagen,
- 2) lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling,
- 3) lag angående ändrad lydelse av 22 § lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag), och
- 4) lag om läkarundersökning av person misstänkt för brott enligt 18 kap. 10 § strafflagen.

Malmö den 3 november 1941.

K. SCHLYTER

IVAR AGGE

G. A. ERIKSSON

MATHS HEÜMAN

EINAR SJÖVALL

L. G. Ohlsson

LAGFÖRSLAG

Förslag

till

Lag

om ändring i 18 och 25 kap. strafflagen.

Härigenom förordnas att 18 kap. 10 § och 25 kap. 20 § strafflagen¹ skola erhålla följande ändrade lydelse samt att till 18 kap. skall fogas en ny paragraf, betecknad 17 §, av den lydelse nedan anges:

18 KAP.

10 §.

Förmår någon eller söker någon förmå annan av samma kön under tjuguetta år till otukt med sig och utnyttjar han därvid den andres oerfarenhet eller beroende ställning, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år. Övar någon som fyllt tjuguetta år otukt med annan av samma kön under aderton år eller söker han förmå honom därtill, straffes städse som nu sagts. Förövas brott som ovan sägs med barn under femton år, må tiden för straffarbetet höjas till fyra år.

Övar styresman, föreståndare eller annan tjänsteman, läkare, uppsyningsman eller vaktbetjänt vid inrättning som avses i 6 § 2 mom. otukt med där intagen av samma kön, dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse.

Där någon, å ställe som i 11 kap. 15 § sägs eller eljest så att allmän förargelse kan komma därav, övar otukt med annan av samma kön eller med ord eller åtbörd inbjuder annan av samma kön till otukt med sig, straffes med fängelse eller, i ringare fall, med böter.

17 §.

Har betryggande åtgärd vidtagits till förebyggande av att någon som begått brott varom i 10 § sägs återfaller i sådant brott, och är åtal för brottet icke ur allmän synpunkt påkallat, må landsfogden eller, i Stockholm, förste stadsfiskalen eftergiva åtalet.

Finnas tillräckliga skäl för eftergift ej längre föreligga, må den återkallas.

---

¹ Senaste lydelse av 25 kap. 20 §, se 1936:244.

25 KAP.

20 §.

Varder ämbetsman, till vars ämbete hörer att undervisa eller uppfostra ungdom, enligt 18 kap. 6 § 1 mom. eller 10 § dömd till fängelse för otukt med ungdom, som han i kraft av sitt ämbete eller eljest hade till undervisning eller uppfostran, eller dömes han enligt 18 kap. 13 § till ansvar för någon tukt och sedlighet sårande gärning därav synnerlig fara för sådan ungdoms förförelse kom, skall tillika till avsättning eller till mistning av ämbetet på viss tid dömas. *Sådan påföljd må ock, när omständigheterna det föranleda, ådömas, där han enligt 18 kap. 10 § i annat fall än nyss sagts dömes till fängelse eller ock till böter.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling¹ skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Var, som sysslolös stryker omkring från ort till annan utan medel till sitt uppehälle, må, där ej omständigheterna ådagalägga, att han söker arbete, behandlas såsom lösdrivare på sätt i denna lag sägs.

Till enahanda behandling vare ock den förfallen, vilken eljest, utan att äga medel till sitt uppehälle, underlåter att efter förmåga söka ärligen försörja sig och tillika förer ett sådant levnadssätt, att våda därav uppstår för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet, *så ock den vilken vanemässigt, å ställe som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs eller eljest så att allmän förargelse kan komma därav, med ord eller åtbörd inbjuder annan av samma kön till otukt med sig och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande.*

Personer under tjuguetår må ej såsom lösdrivare behandlas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

¹ Senaste lydelse, se 1934:203.

Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 22 § lagen den 6 juni 1924 (nr 361)
om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag).**

Härigenom förordnas att 22 § lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag)¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

22 §.

Barnavårdsnämnden har att i enlighet med 23—25 §§ vidtagna åtgärder beträffande

a) barn under sexton år, som i föräldrahemmet misshandlas eller utsättes för allvarlig vanvård eller annan fara till liv eller hälsa;

b) barn i sagda ålder, som på grund av föräldrarnas lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att fostra barnet är i fara att bli vanartat;

c) barn under aderton år, som befinnes vara så vanartat, att särskilda uppfostringsåtgärder krävas för dess tillrättaförande;

d) person i åldern mellan aderton och tjuguet år, som befinnes vara hemfallen åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande²; samt

e) person i åldern mellan aderton och tjuguet år, vilken, å ställe som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs eller eljest så att allmän förargelse kan komma därav, övar otukt med annan av samma kön eller med ord eller åtbörd inbjuder annan av samma kön till otukt med sig.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

¹ Senaste lydelse, se 1934: 204.

² Enligt 1937 års lösdriverilagstiftningskommittés förslag (SOU 1939: 25) skulle 22 § d) erhålla följande lydelse:

d) person i åldern mellan aderton och tjuguet år, som befinnes föra ett oordentligt, lättjefullt eller sedeslöst liv och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande.

Förslag

till

Lag**om läkarundersökning av person misstänkt för brott enligt
18 kap. 10 § strafflagen.**

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Innan allmänt åtal för brott enligt 18 kap. 10 § strafflagen väckes, skall, såvida den misstänkte är villig underkasta sig läkarundersökning, sådan undersökning ske. Vad nu sagts utgör dock ej hinder för landsfogde eller förste stadsfiskalen i Stockholm att besluta om häktning av den misstänkte.

2 §.

Läkarundersökning som avses i denna lag skall utföras av läkare med rättspsykiatrisk erfarenhet, som medicinalstyrelsen därtill förordnar.

3 §.

Konungen meddelar anvisningar angående avfattningen av intyg rörande läkarundersökning som ovan sagts och övriga bestämmelser som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

MOTIV

Inledning.

Enligt 18 kap. 10 § strafflagen är homosexuell otukt belagd med straffarbete i högst två år såsom »otukt som emot naturen är». Lagrummet avser därjämte otukt med djur (tidelag), som bestraffas på enahanda sätt. Rörande stadgandets tillkomsthistoria och utländsk rätts ställning på området må här hänvisas till de redogörelser därför, som återfinnas i en av särskilda sakkunniga (professorn Ragnar Bergendal, hovrättsassessorn, numera borgmästaren Gunnar Lindskog och överläkaren docent Torsten Sondén) den 31 december 1935 avgiven promemoria angående ändringar i strafflagen beträffande straffsatserna för särskilda brott m. m. (SOU 1935: 68), i det följande benämnd 1935 års P. M. Vad som skall förstås med »otukt som emot naturen är» har vid rättstillämpningen vållat vissa svårigheter. En särskild utredning angående det juridiska begreppet homosexuell otukt, avseende jämväl utländsk rätt, har för strafflagberedningens räkning verkställt av professorn Ivar Agge och åtföljer förevarande utlåtande såsom bilaga.

I en vid 1935 års P. M. såsom bilaga fogad uppsats om »Homosexualiteten ur medicinsk synpunkt» har professorn Viktor Wigert lämnat en ingående redogörelse för läkarvetenskapens uppfattning rörande homosexualitetens natur. Det torde numera få anses klarlagt, att homosexuella handlingar ofta äro betingade av en konstitutionell särart hos vederbörande, yttrande sig däri att den sexuella driften är uteslutande eller i övervägande grad riktad mot personer av det egna könet. För den konstitutionellt homosexuelle äro för den skull sexuella förbindelser med personer av samma kön den naturliga driftutlösningen; sexuellt umgänge med olikkönade ter sig för honom i allmänhet som något motbjudande. Hos andra, de bisexuella, är den homosexuella inställningen icke lika starkt betonad; sexualdriften kan hos dem tillfredsställas såväl med likkönade personer som med personer av det andra könet. Den homosexuella tendensen kan dock hos de bisexuella framträda med olika styrka vid skilda tidpunkter, och särskilt synes med tilltagande ålder ej sällan en ökad benägenhet för homosexuell driftstillfredsställelse göra sig märkbar. Slutligen förekommer det att homosexuella handlingar företagas av personer utan någon homosexuell läggning.

Tidigare reformförslag.

Läkarvetenskapens rön angående homosexualitetens natur och orsaker ha föranlett starka krav på avskaffande av det generella straffbudet i 18 kap. 10 § strafflagen. Detta lagrum anses numera på många håll otidsenligt och i behov av snar revision. Frågan om en inskränkning av straffbarheten för homosexuell otukt bragtes första gången under statsmakternas prövning genom en av professor Lundstedt vid 1933 års riksdag väckt motion (AK nr 1). Angående motionens innehåll och dess behandling i riksdagen ävensom ett av medicinalstyrelsen den 24 oktober 1935 avgivet yttrande däröver har redogörelse lämnats såväl i 1935 års P. M. som i professor Petréns betänkande. Här må endast göras följande erinringar. I professor Lundstedts motion påyrkades, att 18 kap. 10 § strafflagen skulle ersättas med ett stadgande av innehåll, att otukt utövad mellan personer av samma kön skulle vara straffbar endast därest gärningen skett under omständigheter, motsvarande dem som avses i 12, 13 eller 15 §§ i 15 kap. eller i 6—9 §§ i 18 kap. strafflagen, eller gärningen begåtts med person mellan 15 och 18 år. I det senare fallet skulle straffet dock kunna bortfalla där personerna i ålder och utveckling voro med varandra ungefär jämställda. Straffet skulle utgöras av fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Medicinalstyrelsen gjorde för sin del gällande att 18 kap. 10 § strafflagen borde avskaffas, att samhällsreaktionen mot homosexualiteten borde begränsas till sådana fall, då otukt övats med person under 20 år, och att reaktionen därvid borde taga formen av obligatorisk vård på sinnessjukhus, för vilket syfte medicinalstyrelsen föreslog vissa ändringar i sinnessjuklagen. Det förslag till ändrad lydelse av 18 kap. 10 § strafflagen, som framlades i 1935 års P. M. innebar i huvudsak följande. Homosexuell otukt skulle vara straffbar endast om gärningen riktade sig mot den som ej fyllt tjugo år eller ägde rum under omständigheter som i 18 kap. 6 § 2 mom. sägs. Straffet skulle utgöras av fängelse eller straffarbete i högst två år. Övades otukten med barn under 15 år skulle straffet kunna skärpas till fyra års straffarbete. För otukt mellan dem, som i ålder och utveckling voro nära jämställda, skulle domstolen dock kunna fria från straff, därest omständigheterna voro synnerligen mildrande. I promemorian framhölls att sådana eljest icke straffbara yttringar av homosexuella böjelser som sårade den yttre anständigheten kunde åtkommas jämlikt 18 kap. 13 § strafflagen samt att gentemot manlig prostitution kunde, såsom dittills, i svårare fall ingripas med stöd av lösdriverilagstiftningen.

Över 1935 års P. M. infordrades yttranden från åtskilliga ämbetsmyndigheter. Den på grundval av promemorian utarbetade propositionen till 1937 års riksdag med förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen m. m. (nr 187) innehöll emellertid icke något förslag till ändrad lydelse av straffbudet för otukt mot naturen. Till motivering härför anförde departementschefen, efter att ha redogjort för innehållet i inkomna yttranden, följande:

»Av det förut anförda framgår att medicinalstyrelsen uppfattat homosexualiteten såsom en biologiskt betingad företeelse och den samhälleliga reaktionen mot homosexuella handlingar såsom en medicinsk fråga. Emellertid läser det icke från medicinskt håll kunna bestridas att homosexualiteten i vissa fall kan ha sin grund i faktorer vilka icke äro av biologisk natur. Den omständigheten att homosexualiteten under vissa tider och bland vissa folk nått en särskilt stor spridning synes utgöra ett talande vittnesbörd om att även sociala faktorer kunna spela en betydande roll i detta sammanhang. Enligt min mening bör alltså spörsmålet om den samhälleliga reaktionen mot homosexuella handlingar icke betraktas som en enbart medicinsk fråga utan torde även andra synpunkter böra komma under beaktande.

De sakkunniga ha till stöd för den av dem föreslagna principiella straffriheten främst åberopat att homosexuella handlingar företagna mellan vuxna och ansvariga personer i regel vore socialt oskadliga. Erfarenheten synes emellertid giva vid handen att denna form av otukt i olika avseenden kan medföra allvarliga sociala vådor. Sålunda kan dylik otukt, även om den äger rum mellan vuxna och ansvariga personer, medföra skadliga psykologiska verkningar för båda parterna eller endera av dem, liksom den även kan innebära en fara för psykisk smitta. Det förhållandet att de homosexuella ofta för att tillfredsställa sin drift förmå heterosexuella personer att, mot vederlag i en eller annan form, stå dem till tjänst kan icke heller ur samhällelig synpunkt vara likgiltigt. Av det nu sagda framgår att jag icke kan förordna att en inskränkning av tillämpningsområdet för ifrågasvarande lagrum företages utan att man samtidigt tillser, att samhället erhåller möjlighet att bekämpa sådana yttringar av homosexualiteten, vilka ur olika synpunkter framstå såsom samhällsfarliga. De sakkunnigas förslag torde emellertid icke tillgodose detta krav. I ett flertal yttranden framhålles sålunda, att borttagandet av straffet dels kan befaras medföra ett mera ohöjlt ådagaläggande av homosexuella böjelser och ett mera öppet inledande av homosexuella förbindelser, dels ock kan försvåra kampen mot den manliga prostitutionen. Överståthållarämbetet finner det nödvändigt att sådana följder av straffriheten förhindras genom lagstiftning. De sålunda framförda invändningarna synas värda beaktande. De sakkunniga framhålla visserligen att sådana yttringar av homosexuella böjelser, som såra den yttre anständigheten, kunna beivras jämlikt 18 kap. 13 § första stycket strafflagen, vari stadgas straff för gärning som sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav kommer, ävensom att emot den manliga prostitutionen kan såsom hittills i svårare fall ingripas med stöd av lösdrivarlagstiftningen. Emellertid torde det, under förutsättning att principiell straffrihet för homosexuella handlingar införes, uppstå betydande risker för att homosexuella förbindelser komma att ingås eller anbud därom framställas under former, som påkalla särskilda lagstiftningsåtgärder. Erinras må att redan reglementeringskommittén i sitt år 1910 avgivna betänkande föreslog att straff intill sex månaders fängelse skulle stadgas för den som genom ord, tecken eller annan gärning, på sätt som är ägnat att väcka allmän förargelse, uppfordrar eller inbjuder till otukt. Vad därefter angår bekämpandet av den manliga prostitutionen må framhållas att gällande lösdrivarlagstiftning icke möjliggör ett ingripande i andra fall än då fråga är om helyrkesprostituerade. De personer — ofta icke själva homosexuella — som mot ersättning i en eller annan form låta bruka sig till homosexuell otukt torde emellertid i flertalet fall icke tillhöra nyssnämnda kategori. Det kan vidare ifrågasättas om det icke, därest homosexuella handlingar lämnas straffria utom då de riktas mot ungdom, är nödvändigt att kriminalisera även försök att förleda ungdom till homosexuell otukt. Slutligen må framhållas att ett borttagande av straffet i föreslagen omfattning synes kräva att möjlighet beredes att, där förhållandena det påkalla, från tjänstgöring avstånga eller vidtaga andra lämpliga åtgärder mot personer, vilka ha till uppgift att uppfostra eller undervisa ungdom och som ådagalagt homosexuella

böjelser, även om dessa tagit sig uttryck endast i sådana handlingar som enligt den nya lagstiftningen skulle lämnas straffria.

Ett genomförande av principiell straffrihet för homosexuell otukt kräver alltså enligt min mening — utöver de av de sakkunniga föreslagna kriminaliseringarna — ändringar inom andra områden av lagstiftningen. Då vissa av dessa ändringar, såsom framgår av de förslag till vanartslag som under det sista årtiondet framlagts, ha mycket nära samband med den större frågan om ingripandet mot personer som äro hemfallna åt sedeslöst levnadsätt av samhällsskadlig art, vilken fråga alltjämt väntar på sin lösning, torde desamma icke nu kunna genomföras. Frågan om den homosexuella otuktens straffrättsliga behandling är alltså enligt min mening icke så färdigberedd att jag kan förorda att den nu bör bringas till avgörande.»

Vid propositionens behandling i första lagutskottet (Bet. nr 45) yttrade utskottet i fråga om reformeringen av lagbestämmelserna mot homosexuell otukt:

»Utskottet, som finner de i propositionen anförda skälen för att förslag i frågan nu ej blivit framlagt förtjänta av allt beaktande, vill emellertid betona att denna lagstiftningsfråga måste anses vara av trängande beskaffenhet samt att en snar lösning av frågan i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag synes böra eftersträvas. Ej minst angeläget är att den föreslagna straffskärpningen beträffande homosexuella förgripelser mot barn blir genomförd. I anledning härav vill utskottet föreslå att riksdagen till Kungl. Maj:t avlåter skrivelse med anhållan att Kungl. Maj:t snarast måtte låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till ändrad lagstiftning i fråga om den homosexuella otuktens straffrättsliga behandling.»

Riksdagen fattade beslut på denna punkt i enlighet med utskottets förslag.

Sedan Kungl. Maj:t därefter tillkallat professor Alfred Petrén att såsom sakkunnig inom justitiedepartementet biträda med utredning rörande åtgärder för bekämpande av homosexualitetens samhällsfarliga yttringar, har den sakkunnige den 19 december 1940 avgivit betänkande i ämnet. Betänkandet, vartill såsom bilaga fogats redogörelse för ett av den sakkunnige bearbetat omfattande rättspsykiatriskt material, utmynnar bl. a. i ett tillstyrkande av att den i 1935 års P. M. föreslagna ändringen av 18 kap. 10 § strafflagen genomföres, men förutsätter, i viss överensstämmelse med den uppfattning medicinalstyrelsen tidigare givit uttryck åt, att stadgandet icke skall komma till användning beträffande vissa homosexuella, för vilka i stället sjuksjukvård borde komma till stånd.

Slutligen må nämnas, att 1937 års lösdriverilagstiftningskommitté i sitt den 31 augusti 1939 avgivna förslag till lag om arbetsfostran m. m. med hänsyn till det åt professor Petrén lämnade uppdraget visserligen icke till särskild undersökning upptagit frågan om åtgärder mot den manliga prostitutionen såsom en form av asocialt levnadsätt men likväl avfattat sina förslag till åtgärder mot vissa sedeslösa (s. 62 f.) på sådant sätt, att skillnad i princip icke gjorts mellan kvinnlig och manlig prostitution.

Om homosexuella handlingars straffbarhet.

Då strafflagberedningen med föranledande av professor Petréns betänkande angående åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar haft att till övervägande upptaga spörsmålet om homosexualitetens legislativa behandling över huvud, har det till en början gällt att fatta ståndpunkt till frågan om homosexuella handlingar alltjämt böra vara straffbara under alla förhållanden. Vid denna frågas belysande vill beredningen till en början begränsa framställningen till att avse den manliga homosexualiteten; till den kvinnliga homosexualiteten återkommer beredningen i det följande.

Att det ur samhällets synpunkt måste anses angeläget att förhindra att tendensen till homosexuella handlingar utbreder, får anses klart. Det torde stå utom tvivel att grunden till det generella straffbudet i 18 kap. 10 § strafflagen är en sedan generationer nedärvd inställning mot homosexualiteten. Ytterst torde bakom denna inställning ligga befolkningspolitiska hänsyn, vilka i samverkan med religiösa kyskhetsideal och moralfilosofiska betraktelser i äldre tid lett till ett fördömande av alla homosexuella handlingssätt såsom »onaturliga synder». Vilken ställning man i våra dagar än intager till dylika betraktelsesätt, bör strafflagstiftningen uppenbarligen lämna sin medverkan till ett förhindrande av homosexualitetens utbredning och till ett bekämpande av dess samhällsfarliga yttringar.

För den vida övervägande majoriteten av samhällets medlemmar ter sig homosexualiteten såsom en avart av det sexuella livet och dess yttringar verka i likhet med andra perversiteter på könsdriftens område fränstötande och uppväcka känslor av ovilja och avsmak. Denna inställning är tillfinnandes icke blott hos de breda lagren, där man ej sällan torde vara benägen att i homosexualiteten endast se ett utslag av sedlig depravation och moraliskt förfall, utan även hos personer för vilka kännedomen om homosexualitetens natur och orsaker gör densamma mera förstäelig. Det måste med hänsyn till det sagda anses angeläget att förhindra att homosexualiteten får tillfälle att framträda på ett sätt, som sårar den allmänna anständighetskänslan. I detta sammanhang har man också att beakta den manliga prostitutionen, vilken särskilt i större städer är en påtaglig följdforeteelse till homosexualiteten bland män. En ökad spridning av homosexualiteten måste för samhället medföra ökade svårigheter att bekämpa prostitutionen. Att denna bekämpas är en social angelägenhet av betydelse även ur andra synpunkter än sådana, som avse att undertrycka yttringar av homosexualitet. Åtskilliga utgrenade sedlighetsaffärer från de senaste åren ha vidare på ett oroväckande sätt givit vid handen, att homosexualiteten ofta bedrives under sådana former, som ur samhällets synpunkt otvivelaktigt måste anses direkt skadliga.

Om sålunda samhället måste anse det nödvändigt att förhindra att homosexualiteten utbreder sig, är det icke utan vidare klart att detta syfte främjas därigenom att homosexuella gärningar under alla förhållanden straffas.

Ett av de viktigaste skälen mot bibehållandet av 18 kap. 10 § strafflagen i dess nuvarande gestalt är detta straffbuds bristande effektivitet. Det har nämligen visat sig att överträdelser av straffbudet begås i stor utsträckning, särskilt i de större städerna, där det är lättare än på mindre orter att dölja en homosexuell läggning och homosexuella förehavanden. Av dessa gärningar kommer endast en bråkdel till andras kännedom, ännu färre leda till åtal och fällande dom. Under 20-årsperioden 1913—32 blevo i allt något över 600 personer åtalade för brott mot 18 kap. 10 § strafflagen (däri alltså inberäknat otukt med djur). Antalet lagförda har sedermera stigit till i genomsnitt omkring 65 personer om året, synbarligen beroende därpå att genom några större s. k. sedlighetsaffärer, som blivit föremål för polisutredning, åtal föranletts mot ett större antal inblandade män. Att endast en ringa bråkdel av de homosexuella gärningar som förekomma bliva beivrade, är påtagligt och tarvar ej något bevis. Till följd av de bristande möjligheterna att i någon mera avsevärd utsträckning tillämpa straffbudet mot homosexuell otukt måste man emellertid befara, att dettas förmåga att verksamt bidra till att samhällsmedlemmarna avhålla sig från sådana gärningar som avses med straffbudet försvagas. Vidare kan det, när homosexualiteten är organiskt betingad och följaktligen omöjlig att förändra genom vare sig straff eller andra inflytelser som kunna vara ägnade att påverka vederbörandes vilja och instinkter, synas meningslöst att ingripa med straff mot homosexuella handlingar överhuvud. Straffet kan här icke fylla sin uppgift; det kan icke bibringa den homosexuelle hämmande motiv i stånd att avhålla honom från varje gärning som innebär ett utslag av hans konstitutionella driftsinriktning. Fruktan för straff och kanske i lika hög grad enbart för polisundersökning och åtal tvingar visserligen den homosexuelle att iakttaga största försiktighet vid varje försök att tillfredsställa sin böjelse, men han kommer ändå alltid att vara i stånd att begå homosexuella handlingar utan risk för upptäckt från omgivningens och myndigheternas sida. Straffhotet kan ej åstadkomma någon radikal bot mot homosexualiteten utan endast leda till att de homosexuella iakttaga största möjliga hemlighetsfullhet i sina förehavanden. Även om detta ur samhälleliga synpunkter kan vara en fördel, leder dock detta nödvändiga hemlighetsmakeri till nackdelar: de homosexuella drivas att uppsöka manliga prostituerade eller barn och ungdom, som äro lättare tillgängliga än äldre. Såsom i 1935 års P. M. anmärkts kan också ett framdragande av homosexuella handlingar i offentlighetens ljus giva näring åt sensationslystnad och skandalhunger och därigenom även medföra en viss smittorisk.

Man har vidare att räkna med att existensen av ett generellt straffbud mot homosexuella handlingar kan användas och användes såsom ett medel för utpressning och förföljelse mot personer med homosexuell läggning. De per-

soner, vilka mot vederlag ställa sig till de homosexuella förfogande, äro i allmänhet mer eller mindre parasitära individer, ofta rena lösdrivartyper. Att dessa, när de funnit sig kunna med öppet eller förtäckt hot om åtal utpressa penningar av homosexuella, med vilka de inlåtit sig eller om vilkas läggning de eljest erhållit kännedom, även begagna denna möjlighet visar erfarenheten. En viss förbättring i dessa förhållanden, vilka för många homosexuella medfört ödesdigra konsekvenser, har sannolikt inträtt sedan år 1934 i strafflagen införts straffbestämmelser för utpressning och försök därtill. Alltjämt torde emellertid sådan utpressning med framgång bedrivas, och den kan stundom gälla mycket betydande belopp. För den homosexuelle mot vilken det lönar sig att rikta ett utpressningsförsök är redan ett åtal för homosexuell otukt — oavsett om domen kan väntas bli friande eller fällande — ofta nog tillräckligt för att medföra social och ekonomisk ruin. Det är en icke ovanlig företeelse att homosexuella, som stå inför ett åtal för homosexuell otukt, finna de väntade konsekvenserna så allvarliga, att de för att undgå dem taga sig själva av daga. Att den som kan låta driva sig till ett dylikt förtvivlat steg i det längsta faller undan för utpressningsförsök, säger sig självt. För utpressaren åter lärers i allmänhet risken av att i händelse av åtal mot offret även själv bli straffad icke väga särdeles tungt gentemot de fördelar som en lyckad utpressning erbjuder. Att utpressningen mot homosexuella skulle helt upphöra genom att straffbarheten för homosexuella handlingar upphävdes eller inskränktes är visserligen föga troligt. Hot om trakasserier av annan art än angivelse till åtal, såsom yppande av vederbörandes homosexuella läggning för överordnade eller andra, kan utpressaren alltjämt begagna sig av. Men det synes sannolikt att de grövsta och även en del lindrigare fall av utpressning skulle hava mindre utsikter att lyckas, därest utpressaren icke kunde motivera sina krav med hotet om straff.

Det har slutligen också från skilda håll med ett visst fog gjorts gällande att den medicinska forskningens rön angående homosexualitetens natur och orsaker leda till att straffet för de konstitutionellt homosexuella måste anses innebära en hårdhet, som är oförenlig med rättvisans och humanitetens krav: de straffas för yttringarna av en naturdrift för vars riktning de icke kunna göras ansvariga. Det ständiga straffhotet och de risker i ekonomiskt och socialt hänseende, som ett straffådömande innebär, betyder en ökning av det personliga lidande, som redan medvetandet om att icke vara som andra utgör för många homosexuella.

De olägenheter, som enligt vad nu anförts äro förknippade med det generella straffbudet i 18 kap. 10 § strafflagen, synas påkalla att den hittillsvarande obegränsade straffbarheten för homosexuella handlingar inskränkes till sådana fall där särskilda skäl tala för straff. Härvid är att märka, att ehuru skälen mot användande av ett generellt straffbud såsom medel att bekämpa homosexualiteten äga sin huvudsakliga tillämpning i fråga om konstitutionellt homosexuella, det uppenbarligen icke låter sig göra att inskränka den generella straffbarheten för dessa men bibehålla densamma för andra som begå homosexuella gärningar. Redan svårigheten att skilja mellan konstitutionell

homosexualitet och bisexualitet med alla dess skiftningar lärer göra en sådan gränsdragning mellan straffbar och icke straffbar homosexualitet vansklig, för att icke säga omöjlig att genomföra. Å andra sidan saknas anledning att, om straffbarheten inskränkes till vissa fall, låta de konstitutionellt homosexuella intaga en särställning i fråga om sådana yttringar av homosexualiteten, som samhället anser böra straffbeläggas.

Det torde icke kunna antagas, att alla homosexuella skulle vara sådana slavar under sin böjelse att de icke av ett straffhot skulle kunna låta sig påverkas till att avhålla sig från att t. ex. förgripa sig mot minderåriga, synnerligast om homosexuella gärningar i allmänhet lämnas straffria när de begås mellan vuxna inbördes. Visserligen kan det måhända ifrågasättas huruvida de avhållande motiv, som en kriminalisering av vissa heterosexuella gärningar kan bibringa i könsligt hänseende normala personer, äga samma verkan där fråga är om straffbud för homosexuella handlingar. Det framhålles icke sällan, särskilt kanske av de homosexuella själva, att de homosexuella böjelserna kännetecknas av en pockande styrka, så att den homosexuelle i en farlig situation icke är mäktig samma viljekontroll och samma medvetna motivavvägning som en person med normal sexuell inriktning. Men om också detta skulle vara i någon mån riktigt — ett förhållande som skulle kunna förklaras av den homosexuelles ringa urval av sexualobjekt ävensom av den omständigheten att homosexualitet ofta äger ett påtagligt samband med grövre eller lindrigare former av psykopati — så får dock betydelsen av en sådan olikhet i den heterosexuella och den homosexuella driftsytringen icke överdrivas, och denna olikhet kan ej vara avgörande för frågan om ett straffbuds möjlighet att motverka homosexuella handlingar av viss art. Naturligtvis finns det homosexuella, vilka såsom sinnessjuka eller sinnesslöa böra anses oemottagliga för straffpåverkan och i händelse av åtal böra straffriförklaras. Jämväl bland dem som begå sedlighetsbrott av heterosexuell natur är emellertid såsom känt antalet psykiskt abnorma relativt stort. En jämförelse med heterosexualitetens skilda former ådagalägger för övrigt tydligt, att de medicinska forskningsresultaten angående homosexualitetens väsen icke kunna åberopas till stöd för att överhuvud avskaffa varje kriminalisering av homosexuella handlingar. Den normalt inriktade könsdriften är för samhällsordningens skull underkastad mer eller mindre vittgående begränsningar i anseende till sina yttringar gentemot andra individer. Att straffbudet härvidlag utgör ett uppfostrande och avhållande moment lär icke av någon kunna bestridas. Liksom vissa yttringar av den heterosexuella driften kunna också yttringar av den homosexuella driften kränka vitala intressen, och samhället måste kräva även av den konstitutionellt homosexuelle att dessa yttringar underlåtas och inskräpa detta förbud genom straffhot.

Med stöd av vad ovan anförts håller strafflagberedningen före, att homosexuella handlingar — oberoende av om gärningsmannen är konstitutionellt homosexuell eller icke — böra vara kriminaliserade endast när särskilda omständigheter föreligga. Av de intressen, som det kan anses påkallat att skydda genom straffbud, är självfallet ungdomens sunda utveckling på det

sexuella livets område av särskild betydelse. Beredningens förslag överensstämmer härutinnan i princip med 1935 års P. M. I andra hänseenden går emellertid beredningens förslag utöver 1935 års, och beredningens uppfattning om vilka yttringar av homosexualiteten som böra bliva föremål för åtgärd från samhällets sida överensstämmer på de flesta punkter med vad chefen för justitiedepartementet vid 1937 års riksdag anförde till stöd för att han icke funnit skäl att för det dåvarande framlägga förslag om en reform av den homosexuella otuktens straffrättsliga behandling. För att åstadkomma ett så effektivt skydd för ungdomen som möjligt mot förledande till homosexuella handlingar föreslår sålunda beredningen straff även för försök att förleda ungdom därtill. Nödvändigheten att tillgodose yttre anständighet och allmän ordning bör enligt beredningens mening föranleda vittgående förbud för de homosexuella att ådagalägga sin homosexuella böjelse på sådana platser, där allmänheten löper fara att bliva vittne därtill. Härigenom tillgodoses jämväl i viss mån det beaktansvärda önskemålet att förhindra den fara för psykisk smitta, som ett öppet manifesterande av homosexuell inställning kan innebära. Ett spörsmål, som i detta sammanhang ägnats särskild uppmärksamhet av beredningen, är bekämpandet av den manliga prostitutionen, mot vilken särskilda åtgärder föreslås. Beredningen föreslår jämväl lagändring varigenom möjlighet skapas att i vidsträcktare omfattning än som följer av vanliga regler avsätta eller från tjänstgöring avstånga lärare eller andra uppfostrare, som begå homosexuella handlingar. Spörsmålet, i vad mån homosexuell otukt bör vara belagd med särskilt straff, när den förövas under former motsvarande dem under vilka homosexuell otukt är straffbar, föreslås löst på samma sätt som i 1935 års P. M.

Om andra åtgärder än straff.

I sitt utlåtande över professor Lundstedts motion gjorde sig medicinalstyrelsen till tolk för den uppfattningen, att samhället ej borde reagera mot icke önskvärda yttringar av homosexualiteten med straff utan sörja för den homosexuelles omhändertagande på sinnessjukhus. Såsom professor Petrén framhållit kan man emellertid, även om man skulle acceptera tanken att den konstitutionellt homosexuelle skall anses lida av en med sinnessjukdom jämförbar abnormitet, något som de homosexuella för visso själva bestrida, omöjlig härur draga den slutsatsen att samhället ej bör med straffhot söka hindra icke konstitutionellt homosexuella från att begå gärningen och än mindre att samhället bör på sinnessjukhus omhändertaga personer, som begått gärningen utan att vara konstitutionellt homosexuella.

I överensstämmelse med sin ovanberörda uppfattning har medicinalstyrelsen i stor utsträckning, ehuru såsom också påvisats av Petrén ingalunda fullt konsekvent, i rättspsykiatriska utlåtanden förklarat personer, åtalade för brott mot 18 kap. 10 § strafflagen, vara av sådan sinnesbeskaffenhet som avses

i 5 kap. 5 § strafflagen och i behov av vård å sinnessjukhus. Många psykiatrici anse likaledes att konstitutionellt betingad homosexualitet, även om den icke är förbunden med psykiska rubbningar av annan art, bör hänföras under 5 kap. 5 § strafflagen och sålunda medföra straffrihet för begångna homosexuella handlingar. Även om domstolarna, kanske i synnerhet överinstanserna, reagerat mot detta betraktelsesätt (set. ex. NJA 1938: 328, 1939: 140 och 1940: 593), leda åtal mot konstitutionellt homosexuella icke sällan till strafffriförklaringar med åtföljande vård å sinnessjukhus i stället för straff. Andra psykiatrici åter anse, att konstitutionell homosexualitet bör hänföras under 5 kap. 6 § strafflagen eller att den icke alls bör inverka på bedömandet av den homosexuelles straffrättsliga ansvarighet. Dessa olika ställningstaganden bero uppenbarligen delvis på skilda meningar om huru yttringar av homosexualitet ur kriminalpolitisk synpunkt lämpligen böra behandlas. Benägenheten att vilja tillämpa strafflagens s. k. otillräknelighetsbestämmelser på de konstitutionellt homosexuella torde sålunda vara föranledd av en önskan att åstadkomma en bättre behandlingsform än straff.

Att sistnämnda synpunkt varit den för professor Petrén bestämmande vid utarbetandet av hans betänkande angående åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar är uppenbart. Petrén föreslår nämligen, försåvitt angår sådana yttringar av homosexualiteten som enligt 1935 års av honom tillstyrkta förslag allttjämt böra drabbas av straff, en differentiering av behandlingen av de personer, som begå dylika gärningar, på sådant sätt att de utpräglat homosexuella och bisexuella, som med den tilltagande åldern bli alltmer homosexuella eller i sig själva äro mer psykopatiskt betonade, såsom epileptoida, hysteriska och sådana som ha perioder av bristande psykisk jämvikt o. s. v., på ena eller andra sättet bli omhändertagna inom sinnessjukvården, medan däremot övriga i vanlig ordning böra bli föremål för straff. För vinnande av detta syfte föreslår Petrén att bestämmelser om obligatorisk rättspsykiatrisk undersökning skola införas i fråga om alla för homosexuell handling tilltalade och att en blivande ändrad lydelse av 5 kap. 5 § strafflagen skall få sådan avfattning, att de konstitutionellt homosexuella kunna hänföras därunder. Som skäl för sin ståndpunkt anför Petrén i huvudsak följande.

Med hänsyn till recidivriskerna är det fullkomligt meningslöst att döma en utpräglat homosexuell individ till straff för viss tid utan efterföljande skyddsåtgärd; dylikt fall är den enda rationella behandlingen omhändertagande å lämplig anstalt för obestämd tid, vilken bestämmes efter individuell prövning i varje särskilt fall, med efterföljande skyddsåtgärd i form av lämplig tillsyn. Vistelse på sinnessjukhus medför framför straffs avtjänande den stora fördelen, att utskrivning kan ske på försök huru länge som helst med föreskrivandet av bestämda villkor, till vilka — när fråga är om en homosexuell — givetvis bör höra anordnandet av en viss övervakning, eventuellt i samband med andra föreskrifter rörande miljöförhållandena. En välordnad sinnessjukvård bör givetvis hava sådana differentieringsmöjligheter att verkliga sinnessjuka och psykopater, däribland homosexuella, kunna vårdas i helt skilda avdelningar. Därigenom kan man undgå den obestridliga olägenheten av att de homosexuella få vistas bland egentligt sinnessjuka patienter. I fråga om de utpräglat homosexuella är att märka, att deras sjukliga drift har ett organiskt underlag som kräver att uppmärksamhet ägnas åt lämpliga terapeutiska åtgärder.

av medikamentös eller psykoanalytisk art. Omhändertagandet av personer, som äro samhällsvådliga på grund av en medfödd abnorm könsdrift, bör fördens skull vara en sjukvårds- och icke en fångvårdsfråga. Däremot torde det icke vara utsiktslöst att medelst straff söka påverka till avstående från ett abnormt sexualliv, när fråga är om bisexuella män, vilka »lika gärna» hava sexualumgänge med kvinnokönet som med det egna könet, och än mer finnes det skäl att låta samhällets reaktivåtgärd utgöras av straffbehandling — må vara med hänsyn till abnormiteten med tillämpning av 5 kap. 6 § strafflagen — i fråga om sådana män, som äro övervägande heterosexuella men dock så mycket bisexuella, att de med bristande tillgång på kvinnligt sexualobjekt nöja sig med att tillfredsställa sin könsdrift genom homosexuell handling. I dylika fall torde villkorlig dom ofta vara den lämpligaste reaktivåtgärden, om denna, som väl självklart är i ett dylikt fall, kombineras med föreskrift om 3-årig övervakning.

Professor Petréns lösning av spörsmålet om homosexualitetens behandling kan enligt strafflagberedningens mening icke anses tillfredsställande. Då Petréns förslag om sinnessjukvård för vissa homosexuella begränsats till dem som begått homosexuell otukt med någon under 20 år, kunna enbart medicinska synpunkter ej ha varit utslagsgivande. Det synes egendomligt, att en konstitutionellt homosexuell persons behov av sinnessjukvård, bedömt enligt sinnessjuklagen, skall vara beroende av huruvida den med vilken han övat homosexuell otukt är över eller under 20 år. Då omhändertagandet på sinnessjukhus av en konstitutionellt homosexuell sålunda är beroende av att han begått den homosexuella gärningen mot en person, som det funnits påkallat att skydda mot yttringarna av hans drift, så innebär det sålunda föreskrivna omhändertagandet uppenbarligen en samhällelig skyddsåtgärd av samma slag som andra i lag reglerade omhändertaganden av personer, som förbrutit sig mot strafflagens bud. Genom de nytillkomna, ehuru ännu ej ikraftträdde lagarna om förvaring och internering samt s. k. kvalificerad villkorlig dom hava möjligheter öppnats till ett rationellt omhändertagande av även homosexuella inom fångvårdens ram. Att tillsynstiden — såsom Petrén på tal om bl. a. eftervården vid ungdomsfängelse antyder — skulle bli för kort synes icke kunna påstås. Petréns egna utredningar visa att i åtminstone en del fall, där straffriförklaring skett vid åtal för homosexuella handlingar, definitiv utskrivning ägt rum inom 3 år från straffriförklaringen. En överallt för lång tid utsträckt tillsynsvård, vars syfte är rent brottsprevenerande, står i strid med allmänna rättsgrundsatser. En dylik tillsynsvård borde för övrigt vara mera motiverad i fråga om de icke konstitutionellt homosexuella, beträffande vilka tillsynen kan förväntas ha större effekt.

Strafflagberedningen förordar sålunda — under erinran om angelägenheten av att lagarna den 18 juni 1937 om förvaring och internering i säkerhetsanstalt och den 22 juni 1939 om villkorlig dom snarast möjligt måtte få träda i kraft — att i det särskilda fallet domstolen bör hava att följa de regler som i allmänhet gälla, d. v. s. att med hänsynstagande till individens särart och till brottets beskaffenhet välja den kriminalpolitiskt lämpligaste åtgärden. Att denna åtgärd vid ifrågavarande brott relativt ofta torde komma att bestå i något annat än ådömande av ett ovillkorligt ordinärt frihets-

straff torde kunna antagas. Beträffande sådana alternativ till straffrättsliga påföljder för homosexuella handlingar som kastrering, psykiatrisk vård m. m. hänvisas till kapitlet här nedan om läkarundersökning och åtalseftergift.

Homosexuell otukt med barn och ungdom.

Då det gäller att bestämma vilka yttringar av homosexualiteten som böra motverkas genom straffbestämmelser, är enligt strafflagberedningens mening skyddet för ungdomen och dess sunda utveckling på sexuallivets område den angelägnaste uppgiften för lagstiftaren. Enligt vad professor Wigert i sin framställning om homosexualiteten ur medicinsk synpunkt framhållit, synas många manliga homosexuella företrädesvis eftersträva yngre personer som sexualobjekt. Faran för att de unga, som utsätts för homosexuella angrepp, själva skola glida över till homosexuella vanor, ligger nära till hands. Såsom Wigert framhållit anläggas de sexuella anlagen hos människan dubbelt, så att från början möjligheter finnas för att individens könsdrift kan komma att inriktas på antingen det motsatta eller det egna könet. Den slutliga differentieringen av könsdriften sker under utvecklingsåren, d. v. s. den egentliga pubertetsåldern och tiden närmast därefter. Ur samhällets synpunkt måste uppenbarligen effektiva åtgärder vidtagas för att icke den normala och sunda gången av denna utvecklingsprocess skall störas. Det gäller därför att söka förmå de homosexuella att avhålla sig från att på något sätt inlåta sig med unga personer i sådan form, att dessas sexualliv kan påverkas i homosexuell riktning. Fördenskull synes straffbarhet böra stadgas icke blott då saken gått så långt att fullbordad homosexuell otukt kommit till stånd utan även då åtgärderna i det enskilda fallet stannat på ett tidigare stadium. Åtgärder av sist avsedda art falla för närvarande ofta under bestämmelserna i 18 kap. 13 § strafflagen såsom tukt och sedlighet sårande gärningar, varav fara för andras förförelse kommit. Emellertid synes det påtagligt att straffskalan i nämnda lagrum är synnerligen otillfredsställande i fråga om angrepp av homosexuell art mot unga personer. De psykiska och moraliska vådor sådana angrepp innebära äro i stort sett likvärdiga med dem som föreligga vid fullbordad homosexuell otukt. Även om åt otuktsbegreppet gives en vidsträckt tolkning synes det fördenskull icke tillrådligt att straffbarheten för homosexuella förgripelser mot den, som ännu icke nått full könsmognad, begränsas till fall av fullbordad otukt. Beredningen har av nu anförda skäl funnit huvudstadgandet till skydd för barn och ungdom mot homosexuella förgripelser böra omfatta såväl fullbordad otukt som försök därtill.

För att det sålunda utvidgade straffbudet för homosexuell otukt med barn och ungdom icke skall få konsekvenser, som kunna anses olämpliga, är det emellertid nödvändigt att man på annat sätt begränsar förutsättningarna för att straffbarhet skall inträda. Erfarenheterna från bl. a. våra större städer

visa att sysslolös, brådmogen manlig ungdom i icke ringa utsträckning låter sig utnyttjas till otukt av äldre män. Det synes så mycket mera opåkallat att införa straffbarhet för försök till homosexuell otukt med dem, som det i allmänhet eller i vart fall mycket ofta torde vara de själva som taga initiativet till gärningen. Att straffa en äldre homosexuell, som utsättes för dylika inviter och är beredd att falla till föga för dem, synes föga motiverat. Men även om initiativet kommer från den äldre, synes man kunna undvara straff för försök, om den yngre redan är hemfallen åt homosexuella böjelser eller eljest icke saknar praktisk erfarenhet av homosexuella könsförbindelser. Vad man med straffbudet i första hand vill uppnå är att de homosexuella avstå från att inlåta sig med ungdomar med ett i normal utveckling statt driftsliv. Det anförda leder jämväl till att icke heller den fullbordade otukten obetingat bör straffas blott därför att den yngre parten i otuktsförhållandet faller under den åldersgräns, man finner sig böra uppställa. Är åldersgränsen relativt hög — och strafflagberedningen föreslår av skäl som senare skola anföras att den sättes vid 21 år — kan det icke anses nödvändigt att skydda en ung provokatör, som tillhör de högre åldersklasserna under denna gräns, medan skydd däremot kan vara synnerligen påkallat i fråga om en på området oerfaren ung man av samma ålder. Beredningen anser för den skull huvudregeln böra utformas så att straffbarheten inträder då den äldre förmår eller söker förmå den yngre till otukt med sig genom utnyttjande av den unges oerfarenhet. Även om den unge tidigare varit med om sådana handlingar, bör ett utnyttjande av hans oerfarenhet anses föreligga, så snart handlingens karaktär av förförelse eller förledande från den äldres sida är tydlig och varje provokation från den yngres sida saknas.

Med oerfarenhet hos den unge har beredningen ansett nödvändigt att jämställa hans beroende ställning i förhållande till den äldre. I likhet med vad som gäller om kvinnlig ungdom mellan 15 och 18 år, för vilken ett skydd mot förförelse till heterosexuell otukt genom grovt missbruk av överordnad ställning år 1937 infördes i 18 kap. 8 a § strafflagen, böra unga personer skyddas mot att deras beroende ställning utnyttjas i homosexuellt syfte. Och detta gäller även om den unge icke skulle vara helt oerfaren om homosexuella gärningar.

Åldersgränsen för tillämpligheten av det nu föreslagna stadgandet till skydd för ungdomen mot homosexuella angrepp har som nämnts av strafflagberedningen satts till 21 år. I 1935 års P. M. — enligt vilken det erforderliga skyddet för ungdomen mot homosexuella angrepp borde vinnas genom ett straffbud mot homosexuell otukt med person under 20 års ålder — anfördes till stöd för den sålunda uppställda regeln, att åldersgränsen syntes böra sammanfalla med tiden för den fulla könsrodnadens inträde, och att, då på denna punkt olika meningar kunde göras gällande, försiktigheten bjöde att sätta åldersgränsen så relativt högt som till 20 år. Tidpunkten för den slutliga fixeringen av könsdriftens riktning torde dock variera ganska avsevärt, och då det synes angeläget att skydda jämväl oerfarna ungdomar, hos vilka den sexuella mognaden inträder relativt sent, har ål-

dersgränsen föreslagits skola sammanfalla med myndighetsåldern. Att sätta skyddsåldern högre än 21 år lär emellertid icke böra ifrågakomma. Vid denna tidpunkt torde man ha rätt att räkna med en mera allmän både fysisk och psykisk mognad hos den unge med förmåga att självständigt bestämma i fråga om sitt sexuella liv.

Det nu föreslagna huvudstadgandet till skydd för ungdomen mot homosexuell förförelse har strafflagberedningen ansett böra kompletteras med en bestämmelse därom att straffbarhet städse skall inträda så snart den som är över 21 år övat homosexuell otukt med någon som icke fyllt 18 år eller sökt förmå honom till sådan otukt med sig. I och för sig föreligger här så gott som alltid med hänsyn till skillnaden i ålder och utveckling en presumtion för att den äldre utnyttjat sin större erfarenhet eller överlägsenhet i syfte att förmå den unge till otukt. Det föreslagna stadgandet har emellertid icke allenast karaktären av en presumtion i denna del utan har även ett självständigt syfte. Då det gäller så unga män, måste det anses angelägnare än i fråga om något äldre att förhindra allt övande av homosexuell otukt för att söka undvika en fixering av könsdriften i homosexuell riktning. Den åldersgräns, under vilken barn och ungdom av nu anförda skäl böra utgöra absolut förbjudna objekt för homosexuella handlingar, kan självfallet — såsom medicinalstyrelsen påpekat i sitt yttrande över professor Lundstedts motion — diskuteras och blir i viss mån godtycklig. Under alla omständigheter synes emellertid 15-årsåldern vara betydligt för låg. Den omständigheten att vid denna ålder det absoluta skyddet mot heterosexuella handlingar upphör saknar härvid betydelse, eftersom de psykiska och moraliska vådor, som homosexuella angrepp innebära, jämväl göra sig gällande efter 15-årsålderns inträde. I huvudsak torde man också hos oss vara ense om att skyddsåldern icke bör sättas lägre än 18 år. Att betänkligheter någon gång anförts mot att sätta åldern så pass högt torde bero på att det förekommer att sysslöslig manlig ungdom redan i 16—17-årsåldern av ekonomiska motiv tager initiativ till förbindelser av homosexuell art. Detta förhållande kan emellertid icke anses böra medföra någon sänkning av skyddsåldern under 18-årsgränsen. Ur samhällets synpunkt är det angeläget att vanarten och den begynnande asocialiteten hos dylika ungdomar motverkas med alla till buds stående medel. Ett obetingat förbud för äldre homosexuella att inlåta sig med unga män under 18 år synes kunna i sin mån bidra till att försvåra rekryteringen för den manliga prostitutionen.

Å andra sidan lär med hänsyn till det av beredningen föreslagna allmänna stadgandet till ungdomens skydd mot angrepp av homosexuell natur det icke vara erforderligt att sätta åldersgränsen högre än 18 år. Några avgörande medicinska skäl torde icke kunna åberopas till stöd för en högre gräns för den absoluta skyddsåldern. Däremot tala andra skäl för att gränsen icke sättes högre.

En av de allvarligaste olägenheterna av det nuvarande generella straffbudet mot homosexuell otukt är, såsom upprepade gånger framhållits, möjligheten att bedriva utpressning av homosexuella personer genom hot om

angivelse till åtal för brott mot lagbudet. De som bedriva dylik utpressning äro icke alltid äldre, i brottsligt eller asocialt liv invanda människor utan även yngre personer, vilka indragits i den homosexuella prostitutionen och som med öppet eller förtäckt hot om åtal eller andra för den homosexuelle menliga åtgärder avtvinga honom penningbelopp, sedan de själva hava provocerat brottsliga eller eljest komprometterande handlingar från hans sida. Den manliga prostitutionen och den därmed förbundna utpressningen synes till en icke obetydlig del vara förlagd just till åldersgrupperna närmast över 18 år. För att icke sätta vapen i händerna på dessa utpressare synes det olämpligt att införa en lagregel som obetingat kriminaliserar homosexuell otukt med personer mellan 18 och 21 år.

För att den som förmått eller sökt förmå annan av samma kön under 21 år till otukt med sig genom utnyttjande av dennes oerfarenhet eller beroende ställning skall bli straffbar, fordras enligt beredningens förslag icke att förföraren själv skall hava uppnått myndig ålder. Homosexuella handlingar mellan jämnåriga och i utvecklingsavseende jämställda unga människor kunna emellertid mången gång hava karaktären av relativt oskyldiga pubertetsföreteelser, i vilka en inblandning från polis- och åklagarmyndigheternas sida synes allt annat än önskvärd. I 1935 års P. M. har detta förhållande givit anledning till ett förslag om rätt för domstolen att där omständigheterna äro mildrande fria från straff i dylika fall. En sådan diskretionär prövningsrätt kan ur vissa synpunkter erbjuda en smidig form för utgallrande av de fall man avser att undantaga från straffbestämmelserna, men man undgår icke att förberedelserna för domstolsbehandlingen kunna inverka ofördelaktigt på de unga. Strafflagberedningen har trots sig kunna nå det avsedda resultatet genom en sådan avfattning av straffbestämmelserna att, där fråga ej är om utnyttjande av den enes oerfarenhet eller beroende ställning, homosexuell otukt som förövas mellan personer, vilka båda äro under 21 år, städse skall vara straffri.

I detta sammanhang synes böra beröras en fråga, som är av en viss betydelse för tillämpningen av det nu föreslagna stadgandet om straff för person över 21 år som övar otukt med annan av samma kön under 18 år, nämligen frågan om vad som här skall förstås med fullbordad otukt. Detta stadgande är, såsom nämnt, närmast föranlett av angelägenheten av att förhindra att homosexuella handlingars företagande åstadkomma en fixering av könsdriften i homosexuell riktning. Ur denna synpunkt är det självfallet att såsom straffbar otukt böra betecknas sådana åtgärder med den unges kropp, vilka tillfredsställa eller äro ägnade att tillfredsställa hans könsdrift. Men härvid kan man naturligtvis icke stanna. Alldeles bortsett från att det sagda knappast passar in på homosexuella handlingar mot barn före pubertetsålderns annalkande, kan faran för homosexuell förförelse vara lika stor, när åtgärderna enbart tillfredsställa den äldres könsdrift, vare sig den yngre kan sägas ha aktivt medverkat eller förhållit sig passiv. Den distinktion, som särskilt äldre praxis velat göra mellan aktiva och passiva medverkande vid onaturlig otukt, bör icke tillmätas någon betydelse i detta

sammanhang, ehuru den kan vara till en viss ledning vid bedömande av spörsmålet om förförelse föreligger. Enligt beredningens mening bör sålunda åt otuktsbegreppet givas en ganska vid tolkning.

Ett annat spörsmål av mera juridisk-teknisk innebörd synes här jämväl vara förtjänt av ett omnämmande. I fråga om tillämpningen av 18 kap. 7 och 8 §§ strafflagen har tidigare en viss tvekan rått angående beskaffenheten av det subjektiva rekvisit, som erfordras för straffbarhet, såvitt angår gärningsmannens vetskap om kvinnans ålder. I 1935 års P. M. har framhållits att de sakkunniga vid framställandet av sitt sedermera till lag upphöjda förslag om skärpning av straffet för otukt med barn under 15 år utgått från att frågan om det subjektiva rekvisitet rätteligen borde besvaras så, att för ansvars ådömande fordrades bl. a. vetskap hos gärningsmannen om att kvinnan med vilken otukten övades ej fyllt 15 år. Detta ståndpunkts-tagande torde motsvara nuvarande uppfattning i praxis. Då strafflagberedningen nu föreslår fixa åldersgränser för straffbara yttringar av homosexualiteten, uppstår här enahanda spörsmål. Detta torde böra besvaras på motsvarande sätt som i fråga om 18: 7 och 8. Subjektivt fordras alltså för straffbarhet hos den homosexuelle, som inlåter sig med en yngling, vetskap om att denne är under 18, resp. 21 år. Enligt allmänna straffrättsliga grundsatser måste sådan vetskap anses föreligga icke blott då full insikt om verkliga förhållandet är att anse såsom styrkt utan även då misstanke härutinnan förelegat hos gärningsmannen och det måste antagas för visst, att denne icke av kändedom om rätta förhållandet skulle låtit avhålla sig från gärningens företagande (s. k. eventuellt uppsåt). Däremot är det icke, såsom äldre praxis synes hava varit benägen anse, i och för sig nog att skäligen anledning förelegat för gärningsmannen till misstanke om att den andra parten i otuktsförhållandet icke uppnått den föreskrivna åldersgränsen (jfr NJA 1903: 487).

Straffet för brott emot de föreslagna bestämmelserna till skydd för ungdomen mot homosexuella förgripelser föreslås av strafflagberedningen till fängelse eller straffarbete i högst två år. I förhållande till gällande rätt innebär detta såtillvida en strafflindring som även fängelse medtagits i skalan. Detta torde enligt beredningens mening icke medföra något försvagande av straffbudets allmänpreventiva verkan, då hotet om frihetsstraff såsom sådant i förevarande fall torde vara tillräckligt för att åstadkomma erforderlig effekt. Att beakta är också att för ifrågavarande brott, som äro utslag av en ofta svärbemästrad drift, fängelse såsom mindre värmande kan vara en lämpligare straffform än straffarbete. Därjämte torde icke sällan omständigheterna vid brottets begående kunna anses mildrande och ett behov fördenskull föreligga att kunna ådöma lägre straff än två månaders straffarbete. Då straffbarheten anknutits till vissa åldersgränser kunna fall förekomma, då endera eller båda av de vid otukten medverkande personerna befinna sig så nära denna åldersgräns att ett lindrigare bedömande är på sin plats.

Beredningen har övervägt att för särskilt lindriga fall av brott mot de före-

slagna bestämmelserna till ungdomens skydd mot homosexuell förförelse medgiva ådömande av böter. I sådana fall då ett bötesstraff skulle vara på sin plats lär emellertid i regel annan åtgärd än straff vara tillräcklig för att förebygga återfall. Härom hänvisas till vad nedan anföres under kapitlet om läkarundersökning och åtalseftergift.

En komplettering av straffskalan i skärpande riktning har ansetts erforderlig för det fall att den som fyllt 21 år övar homosexuell otukt med barn under 15 år; beredningen föreslår att tiden för straffarbetet i sådant fall skall kunna höjas till fyra år. I 1935 års P.M. föreslogs såsom förut nämnts en motsvarande regel, vilken av 1937 års första lagutskott särskilt förordades. Måhända skulle möjlighet till straffskärpning kunna synas motiverad även för andra fall. Vissa uppmärksammade sedlighetsaffärer från senare år giva vid handen att otukten med yngre personer kan vara satt i fullständigt system så att de unga utnyttjas av ett stort antal äldre män. Vidare kan den homosexuella otukten förekomma under sådana förhållanden att, om frågan vore om heterosexuella förbindelser, straffbarhet skulle inträda. Framtvingande av medverkan till homosexuell otukt genom våld eller hot, genom missbruk av föräldramyndighet eller annan auktoritet etc. bör uppenbarligen, då fråga är om underåriga, bedömas synnerligen strängt. Enligt beredningens mening lär dock endast undantagsvis föreligga ett behov av att överskrida två års straffarbete, när den med vilken otukten övats fyllt 15 år. I dessa undantagsfall torde det så gott som alltid vara fråga om konkurrens vare sig så att gärningen är straffbelagd jämväl enligt annat lagrum (t. ex. 15 kap. 22 §) eller så att den unge mera stadigvarande utnyttjats eller otukt bedrivits med ett flertal unga. Med tillämpning av gällande regler om brottskonkurrens kan straffet då merendels komma att uppgå till fyra års straffarbete.

Kvalificerad homosexuell otukt i övrigt.

Förutom angelägenheten av att skydda den uppväxande ungdomen mot homosexuella angrepp måste vid begränsande av straffbarheten för homosexuell otukt till särskilt angivna fall beaktas, att dylik otukt kan äga rum under sådana former, att samhället för motsvarande fall av heterosexuell otukt ingriper däremot med straffbestämmelser. De intressen, som lagstiftaren velat skydda med dessa straffbestämmelser, främst då individernas könsfrihet, d. v. s. självbestämmanderätt på sexuallivets område, göra sig gällande även då homosexuell otukt förövas under liknande former. Så till vida föreligger dock en skillnad, som det vid den heterosexuella otukten tillika ofta är att befara ett ur individens och jämväl samhällets synpunkt icke önskvärt havandeskap med alla dess konsekvenser. Den heterosexuella otukten kan även eljest lätteligen leda till allvarliga följder för den kvinnliga parten. Dessa förhållanden förtjäna ett visst beaktande, när det gäller att överväga huruvida homosexuell otukt bör straffas under motsvarande för-

hållanden. I allmänhet torde man dock kunna utgå från att där heterosexuell otukt är straffbar, homosexuell otukt även bör vara det.

Vad först angår sådana fall, då homosexuell otukt kommer till stånd under förhållanden motsvarande dem som angivas i 15 kap. 12—15 och 15 a §§ strafflagen, synes det i och för sig ganska självfallet att uppställa ett straffbud för homosexuella angrepp av dylikt slag. Emellertid är härvid att märka att i fråga om barn och ungdom de av beredningen föreslagna nya bestämmelserna i 10 §, eventuellt i förening med 15 kap. 22 § strafflagen, torde giva tillräckligt skydd i ifrågavarande hänseende. Vad angår äldre personer, torde, såsom i 1935 års P. M. uttalats, erfarenheten giva tillförlitligt stöd för antagande, att homosexuella handlingar endast i ytterst ringa utsträckning förövas under sådana omständigheter som här avses. Något behov av särskilda lagbestämmelser för ifrågavarande fall, vilka i allmänhet äro straffbara enligt 15 kap. 22 § strafflagen, har beredningen för den skull icke ansett föreligga. En viss tvekan har dock gjort sig gällande beträffande det fall att homosexuell otukt kommer till stånd genom användande av rusgivande eller andra upphetsande medel, som nedsätta vederbörandes omdömesförmåga. Det torde vara en ganska utbredd företeelse att spritdrycker och andra medel utnyttjas av de homosexuella i förförelsesyfte; många bisexuella falla för övrigt icke till föga för homosexuella tendenser annat än under rusets inflytande. Ur flera synpunkter torde det dock vara vanskligt att införa ett stadgande om särskilt straff för homosexuell otukt i nu angivna fall. Svårigheter måste alltid uppstå då det gäller att bedöma förhandenvaron av det subjektiva rekvisitet eller graden av berusning eller vanmakt. Stadgandet skulle vidare lätt av manliga prostituerade och andra som ställa sig till förfogande för homosexuell otukt kunna utnyttjas i syfte att därigenom vinna ökade utsikter för utpressningsförsök. Beredningen har därför icke funnit skäl föreslå någon särskild straffbestämmelse för detta fall.

De fall då könsumgänge mellan personer av skilda kön eljest är straffbelagt återfinnas i 18 kap. strafflagen. Vad till en början angår blodskamsbrotten (18: 1—3) torde anledning saknas att införa särskilda bestämmelser om straff för homosexuell otukt mellan närskylda. Straffskalan i den föreslagna nya lydelsen av 10 § är i fråga om maximum densamma som enligt gällande rätt, och hittills torde denna straffskala ha ansetts tillräcklig för att vid straffmätningen jämväl det förhållande att nära släktskap föreligger mellan de medverkande skall kunna beaktas. I den mån det gäller homosexuell otukt som icke faller under den nu föreslagna 10 §, torde det vara anledning förmoda, att den förekommer så ytterligt sällan att något straffbud icke kan anses erforderligt. Den i 1935 års P. M. lämnade redogörelsen för blodskamsbrotten visar tydligt, att det för dessa brott utmärkande är att de begås mot minderåriga eller eljest beroende närskylda. Att detta gäller även de sannolikt ytterst sällan förekommande fallen av homosexuell otukt mellan närbesläktade synes otvivelaktigt.

Det av beredningen föreslagna stadgandet om straff för den, som förmår eller söker förmå annan av samma kön, som ej fyllt 21 år, till otukt med

sig genom utnyttjande av den andres oerfarenhet eller beroende ställning har i viss mån karaktären av ett generellt straffbud för missbruk av auktoritet gentemot personer under 21 år. I fråga om heterosexuell otukt behandlas i 18 kap. 6 § 1 mom. vissa fall av auktoritetsmissbruk, som äro av allvarligare art. Då rättspraxis icke anser detta stadgande tillämpligt på homosexuella gärningar, synes det strafflagberedningen nödigt att något närmare överväga det fall att under de i stadgandet angivna förutsättningarna homosexuella förgripelser förekomma. Är den unge under 18 år torde det allmänna stadgandet om straff för otukt med annan av samma kön under nämnda ålder erbjuda tillräcklig möjlighet till repression även för detta fall. Att gärningen därvid som regel måste anses begången under försvärande omständigheter finner strafflagberedningen klart; icke minst ur allmänpreventiv synpunkt är det angeläget att allvarligt reagera mot dylika företeelser, då homosexuellt auktoritetsmissbruk från lärares och andra uppfostrares sida icke är så alldeles sällsynt. Är den unge åter äldre än 18 år, synes det tveivelaktigt om han alltid kan hänföras till ungdom som läraren har till undervisning eller uppfostran; särskilt gäller detta om undervisningen bedrivs i friare former, såsom enbart genom föreläsningar eller dylikt. Vad beträffar dylika äldre elever liksom äldre fosterbarn, myndlingar o. s. v. torde det föreslagna allmänna stadgandet om straff för auktoritetsmissbruk lämna tillräckligt skydd för ungdom. Emellertid måste man i detta sammanhang taga i betraktande jämväl angelägenheten av att den offentliga undervisningens anseende hålles uppe. Ur denna synpunkt skulle det kunna anses motiverat att en strängare straffskala än den i 10 § föreslagna kunde komma till användning. Strafflagberedningen håller dock före att så icke är erforderligt, under förutsättning att andra åtgärder, främst då avsättning, kunna tillgripas mot den som förbrutit sig mot stadgandet. Förslag till lagregler på detta område ha av beredningen utarbetats och skola i det följande närmare omnämnas. Därest dylika regler införas läres någon strängare straffskala än den föreslagna icke vara erforderlig i 10 § för att auktoritetsmissbruk av nu ifrågavarande slag skall anses tillräckligt straffbelagt.

I 18 kap. 6 § 2 mom. behandlas ett annat fall av auktoritetsmissbruk, nämligen det att funktionär på anstalt av visst slag utnyttjar sin ställning eller sin rent faktiska möjlighet därtill för att idka sexuellt umgänge med på anstalten intagna personer. Någon åldersgräns beträffande de personer, som under vistelse på anstalt av ifrågavarande slag icke få utnyttjas för homosexuell otukt, bör tydligen icke komma ifråga. Av denna anledning har beredningen funnit sig böra föreslå att ett särskilt straffbud införes för homosexuell otukt vilken sker under sådana förhållanden som avses i 6 § 2 mom. Genom ett dylikt straffbud torde ett tillräckligt straffskydd vinnas även mot homosexuell otukt med sinnessjuk eller sinnesslö person. Straffskalan föreslås bliva densamma som i nyssnämnda lagrum eller straffarbete i högst två år eller fängelse. Om avsättning eller suspension av tjänsteman, som givit vika för sina egna eller å anstalten intagnas homosexuella böjelser, bör här gälla detsamma som i fråga om heterosexuell otukt; andra regler härom har beredningen för den skull icke funnit skäl att föreslå.

Homosexuell otukt och inbjudan därtill å allmän plats.

En risk, som otvivelaktigt är förbunden med avskaffande av det nuvarande generella straffbudet mot homosexuell otukt är att borttagandet av straffet kan befaras medföra ett mera ohöljt ådagaläggande av homosexuella böjelser och ett mera öppet inledande av homosexuella förbindelser. Då chefen för justitiedepartementet år 1937 avböjde att för det dåvarande framlägga förslag om ändring av 18 kap. 10 § strafflagen i enlighet med vad i 1935 års P. M. föreslagits, framhölls den nu anförda omständigheten såsom värd särskilt beaktande. Det måste också betraktas som en allmänhetens oavvisliga fordran att de homosexuella avhålla sig från att tillfredsställa sin drift eller inleda sina förbindelser på sådana platser, där deras homosexuella förhavanden kunna väcka anstöt.

Stadgandet i 18 kap. 13 § strafflagen erbjuder i sitt nuvarande skick vissa korrektiv mot handlingar som innebära en kränkning av den offentliga anständigheten. Därest straffbarheten för homosexuell otukt inskränkes på sätt strafflagberedningen i det föregående föreslagit, skulle detta stadgande komma att bli tillämpligt i en del fall, vilka för närvarande bedömas efter 10 §. Övande av eljest ej straffbar homosexuell otukt under sådana omständigheter att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav komme, skulle sålunda vara straffbart enligt 13 §. Vad angår handlingar som kunna innefatta ett förledande av personer under 21 år till homosexuella handlingar medför dock det allmänna stadgandet i 10 § 1 mom. av beredningens förslag att för de flesta fall ett strängare straff än enligt 13 § kommer att utdömas. Även i övrigt torde emellertid under vissa förutsättningar homosexuella handlingar, som ej äro straffbara enligt 1 eller 2 mom. av den föreslagna 10 §, böra bedömas strängare än vad 13 § förutsätter. Då homosexuell otukt övas å allmän plats eller eljest å ställen, där andra människor lätt kunna råka bli vittne därtill, är det enligt beredningens mening önskvärt att normalstraffet därför blir fängelse och att bötesstraff kommer först i andra hand. Detta synes påkallat icke minst ur allmänpreventiv synpunkt, då erfarenheten visat att homosexuella i stor utsträckning tillfredsställa sina drifter å avsides belägna men dock för allmänheten tillgängliga platser, såsom urinkurar m. m. Att begränsa straffbarheten till sådana fall då otukten övats å ställe som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs kan icke anses tillrådligt, då enahanda skäl föreligga för en kriminalisering av homosexuell otukt i trappuppgångar, portar och liknande lokaliteter. Det synes vidare för här ifrågavarande fall icke vara erforderligt att såsom förutsättning för straffbarhet kräva att allmän förargelse uppkommit utan det bör räcka att allmän förargelse kunnat uppkomma. Strafflagberedningen föreslår i enlighet med det anförda att där någon å ställe som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs eller eljest så att allmän förargelse kan komma därav, övar otukt med annan av samma kön, han skall straffas med

fängelse eller, i ringare fall, med böter. Frågan huruvida ur liknande synpunkter någon jämkning i avfattningen av 18 kap. 13 § strafflagen kan anses motiverad lämnar beredningen här åsido.

Den sålunda förordade straffbestämmelsen har föreslagits skola avse jämväl den, som å sådant ställe eller på sådant sätt som nyss angivits med ord eller åtbörd inbjuder annan av samma kön till otukt med sig. Härmed har beredningen velat förhindra sådana yttringar av homosexualiteten som inbjudan på allmän plats i öppna eller förtäckta ordalag eller genom iögonfallande uppträdande och dylikt. Det synes av vikt att kunna ingripa med straff mot sådana handlingar, bl. a. för att därigenom kunna hålla tillbaka den manliga prostitutionen. Här må erinras om, att redan reglementeringskommittén i sitt år 1910 avgivna betänkande föreslog straff intill sex månaders fängelse för den som genom ord, tecken eller annan gärning, på sätt som är ägnat att väcka allmän förargelse, uppfordrar eller inbjuder till otukt, ävensom att lösdriverilagstiftningskommittén i sitt år 1939 avgivna betänkande, med tanke på den kvinnliga prostitutionens förargelseväckande yttringar, föreslog ett tillägg till 13 § av innehåll bland annat att straffbarhet enligt lagrummet skulle inträda för den som å ställe, som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs, på anstötligt sätt inbjuder till könsförbindelse. Även om det beträffande den kvinnliga prostitutionen är föga troligt att ett dylikt stadgande skulle på något effektivt sätt bidra till dess bekämpande, förhåller det sig måhända annorlunda med den manliga prostitutionen. På grund av allmänhetens inställning gentemot de homosexuella arbeta de manliga prostituerade under svårare förhållanden och deras möjligheter att knyta förbindelser med homosexuella män äro relativt begränsade. Ett straffbud mot icke blott övande av homosexuell otukt utan även varje form av inbjudan därtill å ställe där allmänheten kan taga anstöt därav bör i varje fall vara ägnat att motverka förargelseväckande yttringar av homosexualiteten. Självfallet blir det föreslagna stadgandet tillämpligt även å andra än manliga prostituerade, så att en homosexuell, som på allmän plats under sökande efter lämpligt och villigt sexualobjekt gör sig skyldig till sådan gärning som avses med stadgandet, blir straffbar. De nu föreslagna bestämmelserna har strafflagberedningen sammanfört till ett tredje mom. av 10 §.

Homosexuell prostitution.

Det har nyss framhållits att strafflagberedningens förslag till ändrad lydelse av 18 kap. 10 § strafflagen har betydelse jämväl för bekämpandet av manlig prostitution. Uppenbart är emellertid att ett kortvarigt fängelsestraff eller ett bötesstraff för det sedlighetssårande uppträdande som avses i det föreslagna stadgandet endast till en del kan förväntas utöva någon inverkan på de individer för vilka det i första hand är avsett. För att komma till rätta med den sedliga vanart, som den homosexuella prostitutionen innebär, er-

fordras från samhällets sida mera ingripande åtgärder, ägnade att bekämpa den böjelse för parasitärt levnadssätt, som ligger till grund för prostitutionen eller skapats av densamma, och återföra vederbörande till ordnade levnadsförhållanden. De personer det här gäller äro ofta icke konstitutionellt homosexuella utan antingen bisexuella eller rent heterosexuella, vilka funnit tillmötesgående mot homosexuella mäns önskemål vara ett lättvindigt sätt att skaffa sig tillfälliga inkomster eller andra förmåner av olika slag. För samhället är det givetvis högst angeläget att ingripa mot dessa asociala individer. Ett ingripande är emellertid påkallat icke blott mot de mera utpräglat prostituerade, utan även mot andra, som mera tillfälligtvis ställa sig till förfogande för homosexuell otukt mot betalning i en eller annan form. Särskilt gäller detta ungdomar, vilka i annat fall lätt kunna helt glida över i de prostituerades led eller eljest hemfalla åt böjelse för homosexuella förbindelser. I den danska strafflagen har införts bestämmelse därom att den som mottager betalning för otukt med personer av samma kön straffas med Fængsel upp till 2 år, vid återfall upp till 3 år. Strafflagberedningen håller före att ett dylikt straffbud icke är ägnat att på ett tillfredsställande sätt motverka den manliga prostitutionen. Vid sidan om de föreslagna kriminaliseringsåtgärderna enligt 10 § 3 mom. torde i stället socialvårdande åtgärder vara påkallade; i första hand har man därvid att tillse att ungdom, som sedligt vanartats på ifrågavarande sätt, blir omhändertagen.

Gällande bestämmelser i 1924 års barnavårdslag erbjuda, om de effektivt användas, vissa möjligheter till ingripande mot den form av vanart som här avses. Sålunda stadgas i 22 § c) barnavårdslagen beträffande barn som är under 18 år, att omhändertagande från barnavårdsmyndighets sida må äga rum, om barnet befinnes vara så vanartat, att särskilda uppfostringsåtgärder krävas för dess tillrättaförande. Att sådana åtgärder utan undantag äro påkallade för manlig ungdom under 18 år, som befunnits mera stadigvarande ägna sig åt homosexuell otukt, vare sig detta skett mot betalning eller annan gottgörelse eller icke, lärer vara klart utan att behöva närmare utföras. De åtgärder, som kunna vidtagas enligt lagens 23—25 §§ äro av många olika slag och ett lämpligt val av åtgärd synes städse möjligt att träffa med stöd av dessa lagrums bestämmelser. Beredningen finner därför något behov icke föreligga av ytterligare lagstiftning på förevarande område, såvitt angår personer under 18 år.

I fråga om unga personer i åldern 18—21 år medgiver stadgandet i 22 § d) barnavårdslagen att åtgärder enligt 23—25 §§ vidtagas beträffande den som befinnes vara hemfallen åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilken särskilda uppfostringsåtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande. Detta stadgande är, om det skall användas som ett medel i kampen mot den manliga prostitutionen bland ungdom, föga effektivt, då det förutsätter att det sedliga förfallet hos den som skall omhändertagas fortskridit så långt, att utsikterna för hans tillrättaförande sannolikt äro små. Ett stadgande som mera tager sikte på rent förebyggande åtgärder synes här vara väl motiverat. Lösdriverilagstiftningskom-

mittén föreslog för sin del för att möjliggöra en mera effektiv behandling av sedeslös ungdom — närmast likväl med tanke på den kvinnliga ungdomen — att stadgandet skulle erhålla en mindre restriktiv formulering. I stället för uttrycket »hemfallen åt» föreslogs det i fråga om begynnande asocialitet lämpligare uttrycket »befinnes föra» och i stället för orden »lastbart levnadssätt» satte kommittén de mindre starka och mera bestämda orden »sedeslöst liv». (Den närmare motiveringen återfinnes i kommitténs betänkande Bil. D. sid. 30 f.) Då strafflagberedningen icke har att i detta sammanhang fatta ståndpunkt till frågan om åtgärder mot sedeslös ungdom i allmänhet utan har att begränsa sig till homosexualitetens yttringar, saknar beredningen anledning att nu föreslå någon mera generell omformulering av barnavårdslagens regler beträffande vanartad ungdom i åldern 18—21 år, men har givetvis icke något att erinra mot ett genomförande i detta sammanhang av den av lösdriverilagstiftningskommittén föreslagna, av hörda myndigheter allmänt tillstyrkta, skärpta lydelsen av 22 § d) barnavårdslagen (se ovan sid. 7 noten). För att emellertid åstadkomma möjlighet till omhändertagande enligt barnavårdslagens regler av unga män vilka äro eller kunna befaras bliva hemfallna åt homosexuell prostitution föreslår beredningen att till 22 § barnavårdslagen fogas en ny punkt e) av innebörd, att person i åldern 18—21 år, som på ställe eller på sätt som avses i 18 kap. 10 § 3 mom. strafflagen övar otukt med eller inbjuder annan av samma kön till otukt med sig, är underkastad barnavårdslagens regler om ungdomsskydd. En jämförelse mellan det sålunda föreslagna stadgandet och den gällande bestämmelsen i 22 § d) barnavårdslagen giver vid handen att det för de här avsedda personerna icke uttryckligen fordras att särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för vederbörandes tillrättaförande. Denna skärpning av formuleringen är föranledd därav att särskilda åtgärder alltid måste anses erforderliga i nu ifrågavarande fall, vare sig den unges vanart fortskridit så långt att han kan anses hemfallen åt ett lastbart levnadssätt eller man har att söka orsaken till hans uppträdande mera i lättjefullhet och en begynnande benägenhet för asocialt levnadssätt. Homosexuellt prostituerad ungdom ställes härmed i en särklass, och ett särskilt stadgande för deras del synes befogat även om det ovan återgivna ändringsförslaget av lösdriverilagstiftningskommittén i avseende å 22 § d) kommer till genomförande. Det må anmärkas, att beredningen, i avsikt att förläna det nya stadgandet största möjliga effektivitet, underlåtit att såsom ett kriterium på dess tillämplighet fordra att den som enligt stadgandet må omhändertagas skall *vanemässigt* ha sökt inleda homosexuella förbindelser.

Av det anförda framgår att beredningen lägger särskild vikt vid att man energiskt söker motverka ansatserna till en homosexuell prostitution när de framträda hos unga människor. Givet är emellertid att samma problem kan möta beträffande den som fyllt 21 år. I den mån vederbörandes levnadssätt faller under lösdriverilagstiftningen blir givetvis denna att tillämpa. I detta sammanhang saknar beredningen anledning att ingå på de brister som vidlåda denna lagstiftning och de förslag till ändringar däri som under de se-

naste decennierna sett dagen. Då det gäller att använda lagstiftningen för att bekämpa homosexualitetens samhällsskadliga yttringar, synes det emellertid angeläget att den slutliga lösningen av reformfrågorna på detta område icke avvaktas. Även i sitt nuvarande skick erbjuder lösdriverilagstiftningen ett medel att bekämpa parasitärt levnadssätt, dit man jämväl har att räkna homosexuell prostitution, åtminstone om denna är mera utpräglad. Beredningen föreslår att i 1 § av lösdrivarlagen vidtages sådan ändring att lagen blir tillämplig på den, som vanemässigt å ställe som avses i 18 kap. 10 § 3 mom. strafflagen med ord eller åtbörd inbjuder annan av samma kön till otukt med sig och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande. Lösdriverilagstiftningen får härigenom tillämpning på det stora flertalet av homosexuellt prostituerade över 21 år och likartade personer, oavsett om lagens nuvarande beskrivning på det parasitära levnadssätt, som är förutsättningen för lagens tillämpning, passar in eller icke. Den föreslagna ändringen är formulerad i anslutning till beredningens förslag till ändring i 22 § barnavårdslagen. Emellertid göres här det tillägget, att vederbörande skall vanemässigt inbjuda annan av samma kön till otukt med sig och att särskilda åtgärder från samhällets sida äro erforderliga för hans tillrättaförande. Skälet härtill är att ett ingripande enligt lösdrivarlagen icke kan anses försvarligt med mindre vederbörandes hela livsföring kännetecknas av parasitism eller annan asocialitet. För övriga personer som å allmän plats inbjuda till homosexuell otukt få de föreslagna nya bestämmelserna i 18 kap. 10 § 3 mom. anses tillräckliga.

Läkarundersökning och åttelseftergift.

Professor Petré har i sitt betänkande hemställt om sådan ändring i 41 § andra stycket sinnessjuklagen att föreskriften om inhämtande av läkares utlåtande blir gällande i fråga om den som tilltalats för brott jämlikt 18 kap. 10 § strafflagen i dess reformerade skick. Även om strafflagberedningen såsom förut anförts icke kunnat godtaga de skäl som föranlett denna hemställan, anser beredningen likväl, att ett obligatoriskt hörande av läkare i mål av ifrågavarande art är väl motiverat med hänsyn därtill att denna brottslighet mycket ofta har sin grund i en sexuell abnormitet. Den omständigheten att den homosexuelle genom en obligatorisk läkarundersökning skulle komma i kontakt med en sakkunnig läkare, skulle särskilt få den betydelsen att han kunde erhålla vederhäftiga råd rörande behandlingen av sin sexuella abnormitet. Att detta för ett eliminerande av återfallsrisken kan ha minst lika stor verkan som ett strafffådomande förefaller klart, och den obligatoriska läkarundersökningen kan sålunda bli en värdefull komplettering av straffbestämmelserna till skydd mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar.

Enligt beredningens mening skulle utredningen av ifrågavarande mål i hög grad vinna på om den upplysning rörande arten och beskaffenheten av den

för brott av ifrågavarande slag misstänktes sexuella läggning, som kan erhållas genom läkarundersökning, kunde förebringas på ett så tidigt stadium som möjligt. Redan i samband med polisutredningen torde sålunda den ifrågasatta läkarundersökningen böra verkställas. Om så sker och med anledning av läkarundersökningen medicinsk åtgärd till förebyggande av den homosexuelles återfall i straffbara handlingar kommer till stånd kunna enligt beredningens mening förhållandena vara sådana att ett åtal icke är erforderligt. Det bör då övervägas huruvida det ur samhällets synpunkt låter försvara sig att i dylika fall öppna möjlighet till eftergift av åtalet. Har det exempelvis sörjts för recidivfarans avlägsnande genom kastrering av den homosexuelle, borde i åtskilliga fall icke föreligga något behov att härutöver ingripa mot honom genom straff. Såsom ett medel att förebygga återfall får kastrering anses vara effektivare än straff, och ur allmänpreventiv synpunkt torde betänkligheter icke behöva möta att öppna möjlighet till åtalseftergift efter kastrering. Om enligt strafflagberedningens tidigare avgivna förslag till lag om kastrering sådan ej får verkställas utan medicinalstyrelsens medgivande, synes ej behöva befaras att kastrering skulle komma till stånd utan att bärande objektiva skäl därtill äro för handen.

I andra fall kan såsom lämplig åtgärd till förebyggande av den homosexuelles återfall i brott ifrågakomma intagande på vårdanstalt, främst då sinnessjukhus, när förutsättningar härför äro för handen, eller anordnande av särskild sakkunnig, psykiatrisk tillsynsvård beträffande honom. I dylika fall föreligga visserligen icke samma garantier för att återfallsrisken kommer att elimineras som vid kastrering, men den brottsliges villighet att söka medverka till att förutsättningarna för ett upprepande av den brottsliga gärningen undanröjas eller minskas synes böra tillmätas en viss betydelse vid bedömande av hans straffvärdhet. Slutligen kan stundom, då inflytande av alkohol visat sig utlösa homosexuella tendenser, intagande i alkoholistanstalt vara tillräckligt betryggande åtgärd mot den homosexuelle. Självfallet synes vara, att möjlighet till åtalseftergift bör finnas när åtgärd mot den som begått homosexuella handlingar vidtages enligt barnavårds- eller lösdrivarlagarna, då dessa åtgärder i viss mån äro att betrakta som alternativ till straff enligt 18 kap. 10 § 3 mom.

När det gäller att taga ståndpunkt till frågan huruvida, därest någon av berörda åtgärder eller annan därmed likvärdig redan företagits med den homosexuelle, möjlighet bör finnas för åklagare att besluta åtalseftergift, måste tydligen jämväl beaktas den verkan i allmänpreventivt hänseende som en lagbestämmelse härom eller tillämpningen av åtalseftergift i det individuella fallet skulle kunna antagas få. Att under nuvarande förhållanden åtalseftergift får antagas förekomma utan stöd av lag kan med hänsyn till nu gällande lagbestämmelsers erkänt irrationella innebörd icke åberopas som skäl för åtalseftergiftens lagfästade, om statsmakterna begränsa straffbarheten till sådana fall som i princip böra beivras. Emellertid kunna även efter en dylik begränsning av straffbarheten fall icke sällan förekomma i vilka allmänpreventiva hänsyn knappast kunna anses påkalla åtals väckande, därest

betryggande skyddsåtgärd av annan art än straff vidtagits. Förbudet i 10 § tredje stycket mot inbjudan till homosexuellt närmande på allmän plats innebär i själva verket i viss utsträckning en ren ordningsföreskrift. Enligt beredningens mening är det ett samhällsintresse att förseelser häremot konsekvent beivras. Ett utbyte av åtal i enstaka, särskilt ringa fall mot en ur individualpreventiv synpunkt i själva verket effektivare skyddsåtgärd torde dock icke möta betänkligheter ur allmänpreventiv synpunkt. Men tydligt är att det, trots vidtagen skyddsåtgärd, kan bli nödvändigt att genom ett åtal inskräpa otillåtligheten av vissa yttringar av homosexualiteten även om ur individualpreventiv synpunkt ett straff kan synas icke erforderligt. Nödig varsamhet med åtalseftergifts medgivande bör också iakttagas, så att icke genom en dylik åtgärd likheten inför lagen åsidosättes och den allmänna rättskänslan såras. Ur denna synpunkt är en obligatorisk läkarundersökning av varje för straffbar homosexuell otukt misstänkt person av särskild betydelse, i det att härigenom garanti vinnes för att icke endast den som har insikt och initiativ nog att själv hänvända sig till läkare och underkasta sig vård å sjukhus eller tillsynsvård, utan var och en oberoende av samhällsställning kan komma i åtnjutande av åtalseftergift. En förutsättning för en sådan läkarundersökning som här ifrågasatts, alltså före åklagarens ställningstagande i åtalsfrågan, måste emellertid vara att den för brottet misstänkte är villig underkasta sig densamma, då i motsatt fall utsikt ej torde föreligga att uppnå syftet med läkarundersökningen.

På grund av vad sålunda anförts finner strafflagberedningen mycket starka skäl tala för införande av möjlighet till åtalseftergift vid nu ifrågasvarande brott. Att behov av en liknande lagbestämmelse även kan föreligga i fråga om andra brott synes ej vara skäl nog att avstå från institutets införande vid denna speciella brottsart, då densamma i flera avseenden intager en alldeles säregen ställning inom straffrätten. Betecknande härför är att medicinalstyrelsen i sitt yttrande över professor Lundstedts motion förfäktat den mening, att samhällets ingripande mot homosexuella aldrig borde taga formen av straff utan i stället av anstaltsvård, en mening till vilken professor Petrén anslutit sig i fråga om de konstitutionellt homosexuella. Beredningen har icke kunnat godtaga någotdera av dessa förslag men håller före att de synpunkter, som förestavat desamma, i en med straffrättsliga och kriminalpolitiska grundsatser förenlig form vinna beaktande genom införande av möjlighet till åtalseftergift.

I överensstämmelse med processlagberedningens förslag till rättegångsbalk 20 kap. 7 §, efter lagrådets hörande godkänt av Kungl. Maj:t den 14 februari 1941 (SOU 1941: 7), bör enligt beredningens mening åtalseftergiften kunna återkallas, om tillräckliga skäl för eftergift finnas ej längre föreligga. Ett skäl till återkallande kan vara att den som tillgodonjutit åtalseftergift begår nytt brott; ett annat att han undandrar sig exempelvis den läkarbehandling eller tillsynsvård, vars anordnande utgjort en förutsättning för åtalseftergiften.

Den tanken har framförts att om en homosexuell person intagits å sinnessjukhus eller underkastats psykiatrisk tillsynsvård och detta lett till åtals-

eftergift, det skulle ankomma på sinnessjuknämnden att meddela beslut om utskrivning eller tillsynens upphörande. Mot en sådan anordning finner beredningen emellertid allvarliga betänkligheter möta då härigenom skulle skapas en ny form av straffriförklaring med alla dess osäkerhetsmoment för den straffrie utan att någon prövning av domstol ägt rum. Framför den ifrågasatta anordningen synes en vanlig domstolsbehandling vara att föredraga, vilken då allt efter fallets beskaffenhet kan leda till straffriförklaring eller villkorlig dom, efter den nya villkorligadomslagens ikraftträdande kvalificerad villkorlig dom i förening med föreskrift om exempelvis tillsynsvård.

De nu anförda synpunkterna leda till att åtalseftergift ej bör äga rum i andra fall än då de vidtagna anordningarna verkligen kunna anses betryggande. Härigenom torde åtalseftergiften — bortsett från sådana fall då kastrering ägt rum eller vederbörande intagits på alkoholistanstalt eller annan vårdanstalt under sådana förhållanden att utskrivning är beroende av anstaltsledningens prövning — väsentligen komma att inskränkas till ringare fall, i vilka man med hänsyn till de föreliggande omständigheterna icke anser sig behöva räkna med ett återfall. Särskilt stor försiktighet med åtalseftergift bör iakttagas i sådana fall då en fällande dom är erforderlig för att en homosexuell person skall kunna skiljas från exempelvis läraretjänst eller annan befattning, vid vars utövande homosexuella böjelser måste anses innebära särskilda risker. Har den homosexuelle redan frivilligt lämnat befattningen, ställer sig saken tydligen annorlunda.

Den lämplighetsprövning, som måste äga rum för bedömande av frågan om åtalseftergift, synes för vinnande av önskvärd enhetlighet i tillämpningen böra läggas i händerna på överåklagarna, d. v. s. landsfogdarna och förste stadsfiskalen i Stockholm. Det har även varit under övervägande huruvida prövningen borde förläggas till justitiekanslersämbetet. Men beredningen anser en dylik anordning mindre ändamålsenlig, då för prövningens utövning måste förutsättas möjlighet för det beslutande organet att komma i personlig kontakt med den det gäller. Enligt instruktionen för landsfogdarna åligger det landsfogde att utföra åtal för bl. a. brott enligt 18 kap. 10 § strafflagen. För att han städse skall komma i tillfälle att utöva prövningen beträffande åtalseftergift bör genom jämkning i instruktionen brott enligt nämnda lagrum undantagas från dem rörande vilka enligt 4 § 1 mom. andra stycket beslut om åtals anställande kan överlåtas på landsfogdeassistent eller distriktsåklagare. Något hinder för det beslutade åtalets utförande av distriktsåklagare föreligger däremot icke. Ändring tarvas jämväl i instruktionen den 2 april 1937 (nr 139) för stadsfiskalerna i Stockholm. Att målsägande i vissa fall kan väcka talan enligt nu ifrågavarande lagrum följer av vanliga regler.

Det kan vara föremål för tvekan huru man bör ställa sig till frågan om läkarundersökning i sådana fall då häktning kan ifrågakomma. Då undersökningen troligen i allmänhet ej skulle medhinnas inom den tid som den misstänkte enligt lag får kvarhållas innan häktning sker, och då det ej torde vara lämpligt att medgiva förlängning av tiden för kvarhållandet i nu avsedda fall, synes obligatorisk läkarundersökning före åtals anställande ej

böra stadgas beträffande mål vari åklagaren finner sig böra skrida till häktning. Däremot bör tydligen häktning ej få beslutas av annan än överåklagare, eftersom rätten att besluta om åtalselftergift skulle tillkomma honom.

Den läkarundersökning som ovan föreslagits förutsättes skola verkställas av läkare med rättspsykiatrisk erfarenhet. Det synes därför lämpligt att i den lag, vari ifrågavarande undersökning skall regleras, stadgas att medicinalstyrelsen skall meddela förordnande för dylik läkare att verkställa undersökningen. I de största städerna torde sådan undersökningsläkare böra förordnas per år för alla där förekommande mål av ifrågavarande beskaffenhet. Eljest torde på vederbörande åklagares begäran förordnande kunna meddelas i varje särskilt fall. Med hänsyn till vikten av att undersökningsläkaren besitter grundlig erfarenhet av rättspsykiatriska undersökningar bör han så vitt möjligt tagas från kretsen av dem som äro anställda vid sådana sinnessjukavdelningar vid fångvården där rättspsykiatriska undersökningar verkställas. Låter detta sig i visst fall icke göra, synes det dock icke böra ifrågakomma att annan läkare än tjänsteläkare förordnas att verkställa sådan undersökning som här avses. Närmare bestämmelser om ifrågavarande undersökningars verkställande samt läkarutlåtandets eller läkarintygets avgivande torde böra meddelas av Konungen.

Det kunde ifrågasättas att, om sinnesundersökning ej kommit till stånd före åtals anställande därför att den misstänkte vägrat underkasta sig densamma eller den ej medhunnits före häktning, sådan undersökning skulle vara obligatorisk i själva målet och bestämmelse härom alltså införas i 41 § sinnessjuklagen. Emellertid har beredningen funnit det böra överlåtas åt domstolarna att efter allmänna regler avgöra huruvida behov av sådan undersökning är för handen.

På grund av vad nu anförts föreslår beredningen *dels* att en lag antages om läkarundersökning av person misstänkt för brott enligt 18 kap. 10 § strafflagen, *dels ock* att såsom en särskild 17 § i 18 kap. strafflagen införas bestämmelse om rätt till åtalselftergift enligt de grunder ovan angivits.

Avsättning eller suspension som påföljd för homosexuella handlingar.

I det föregående har antytts att i fråga om avsättning eller suspension av lärare etc., som gjort sig skyldiga till homosexuella gärningar, effektiva regler böra finnas. För närvarande gäller enligt 2 kap. 18 § strafflagen att om den som innehar ämbete, tjänst eller annan allmän befattning dömes till straffarbete, han tillika skall dömas befattningen förlustig, dock att, därest omständigheterna det föranleda, han må bibehållas i befattningen, i vilket fall, där fråga är om ämbete eller tjänst, må till mistning av befattningen på viss tid dömas. Enligt gällande lydelse av 18 kap. 10 § strafflagen är straffet för övande av homosexuell otukt städse straffarbete; avsättning blir alltså i regel följden för den lärare, som enligt nämnda lagrum dömes till ansvar,

vare sig i det särskilda fallet otukten övats med honom underställda lärjungar eller med andra. Den rådande osäkerheten i det rättspsykiatriska bedömandet av homosexualiteten har dock medfört, att avsättning eller suspension icke alltid kan komma till stånd. Om en för homosexuella gärningar åtalad lärare vid sinnesundersökning befinnes vara konstitutionellt homosexuell och på grund därav av domstolen straffriförklarad enligt 5 kap. 5 § strafflagen, kan 2 kap. 18 § icke tillämpas; hänföres hans homosexuella läggning under 5 kap. 6 § strafflagen, utmäter domstolen kanske ett lindrigare straff än straffarbete med enahanda resultat. Det har förekommit att i sistnämnda fall domstol dömt till suspension, tydligen i enlighet med en uppfattning att, då normalt straffarbete och därmed avsättning skulle följa, tillämpningen av 5 kap. 6 § borde föranleda nedsättning av straffarbetet till fängelse och av avsättningen till suspension. Ett dylikt förfaringssätt saknar emellertid uppenbarligen stöd av lag.

Möjlighet att avsätta eller suspendera lärare för homosexuella handlingar, som icke äro straffbara enligt 18 kap. 10 § strafflagen, föreligger i vissa fall enligt 25 kap. 20 § strafflagen. Däri stadgas att då ämbetsman, till vars ämbete hör att undervisa eller uppfostra ungdom, enligt 18 kap. 6 § 1 mom. dömes till fängelse för otukt med ungdom, som han i kraft av sitt ämbete eller eljest hade till undervisning eller uppfostran, eller om han enligt 18 kap. 13 § dömes till ansvar för någon tukt och sedlighet sårande gärning, därav synnerlig fara för sådan ungdoms förförelse kom, skall tillika till avsättning eller till mistning av ämbetet på viss tid dömas. 18 kap. 6 § strafflagen är, såsom förut anmärkts, icke tillämpligt i fråga om homosexuella förgripelser; vissa dylika falla däremot under bestämmelserna i 13 § i samma kapitel. Grunden till dessa bestämmelser är den, att uppgiften att såsom lärare eller uppfostrare omhändervisa ungdom ställer större krav på vederbörandes sedliga vandel och att det därför är befogat att för avsättning från sådan befattning kräva mindre än beträffande andra befattningshavare. I fråga om prästerliga befattningshavare äro motsvarande synpunkter tillgodosedda genom bestämmelserna i lagen den 8 mars 1889 om straff för ämbetsbrott av präst och om laga domstol i sådana mål. Förutom föreskrift att präst, som dömes till straffarbete, tillika skall dömas till avsättning eller, där omständigheterna det föranleda, till mistning av ämbetet på viss tid eller varning (7 §), innehåller sagda lag bestämmelse därom att präst, som för brott utom ämbetet blivit genom laga kraft ägande utslag dömd till böter eller fängelse, skall, där brottet är sådant att hans prästerliga anseende därigenom fläckas eller spilles, dömas till varning, mistning av ämbetet på viss tid eller avsättning (8 §).

Då strafflagberedningen nu föreslår att straffbarheten för homosexuell otukt skall begränsas till särskilda förutsättningar och att fängelse skall ingå i den normala straffskalan för de straffbara fallen, bör uppenbarligen därav föranledas en utvidgning av stadgandet i 25 kap. 20 §. Självfallet är att möjlighet till avsättning eller suspension skall finnas i fråga om lärare, som övar homosexuell otukt med ungdom som han har till undervisning eller upp-

fostran, även därest straffet för otukten utmättes till fängelse. Beredningen föreslår för den skull ett tillägg härom i 25 kap. 20 §. Huruvida man härutöver skall på straffrättslig väg reglera frågan om ingripande mot lärare med homosexuella tendenser synes tveksamt. Det är visserligen riktigt, att en lärare, som beträdes med homosexuell otukt med annan ungdom än sådan, som han själv har till undervisning, och på grund härav blir straffbar enligt de föreslagna bestämmelserna i 18 kap. 10 § 1 mom., som regel måste anses olämplig för lärarkallet, vare sig brottet finnes böra föranleda straffarbete eller lägre straff. Främsta anledningen härtill är den risk som förefinnes för att hans homosexuella böjelse skall kunna vändas mot hans elever. Men en sådan risk behöver icke alltid föreligga, exempelvis när fråga är om en manlig lärare som undervisar i ett flickläroverk eller som i ett gossläroverk har hand endast om de lägsta åldersgrupperna. Det skulle stundom innebära en obillig hårdhet att i dylika fall ingripa med avsättning, som för den därav drabbade i allmänhet medför fullständig ekonomisk och social ruin, medan för andra homosexuella i ungefärligen enahanda ställning samhällets repression stannar vid straffet. Dömes lärare till straffarbete, är enligt 2 kap. 18 § avsättning ej obligatorisk och ej heller suspension. Å andra sidan torde det vara ett allmänt önskemål att lärare, som över huvud begått homosexuella handlingar, vare sig med ungdom eller med vuxna män, kunna avskedas eller åtminstone avstängas från tjänstgöring tills det visat sig i vad mån några risker för den ungdom de hava hand om kunna förefinnas. Med hänsyn härtill synes möjlighet böra införas för domstolarna att vid ådömande av lägre straff än straffarbete enligt 18 kap. 10 § tillika döma till avsättning eller suspension, där omständigheterna det föranleda. Detta kan vara påkallat jämväl ur den synpunkten, att domstolarna eljest vid straffmätningen kunna komma att påverkas av frågan huruvida avsättning eller suspension bör följa på brottet.

I andra än sådana fall då straffbarhet föreligger bör enligt strafflagberedningens mening det ingripande, som kan anses påkallat för att från lärar- och liknande befattningar avlägsna personer som visat homosexuella böjelser, regleras på disciplinär väg. Allmänna stadganden i instruktioner och liknande författningar angående åtgärder av disciplinär natur mot funktionärer, som visat brister i sin vandel, torde stundom kunna tillgripas (se t. ex. 9 § i 1889 års prästerliga strafflag, 32 § i 1921 års folkskolestadga; jfr ock 17 § i 1925 års polisreglemente). Vid blivande ändringar i dylika författningar synes uppmärksamhet böra ägnas spörsmålet, på vad sätt homosexuella vanor böra beaktas såsom en brist i vederbörandes vandel. Likaså bör enligt beredningens mening vid en blivande revision av gällande bestämmelser om skyldighet att avgå från tjänsten på grund av sjukdom m. m., som medför oförmåga att bestrida densamma på ett tillfredsställande sätt, övervägas huruvida icke homosexuell läggning i viss utsträckning bör falla under dessa bestämmelser. Att göra de av beredningen föreslagna lagändringarna beroende av antydda revision av de nämnda författningsbestämmelserna synes däremot icke motiverat.

I detta sammanhang må jämväl anmärkas att 3 och 5 §§ i lagen den 21 september 1915 om behörighet att utöva läkarkonsten böra, därest beredningens förslag till ändrad lydelse av 18 kap. 10 § strafflagen genomföres, erhålla sådan ändrad avfattning, att däri meddelade bestämmelser komma att avse även läkare, som för brott vilket förövats under utövning av läkarkonsten dömes till fängelse enligt 18 kap. 10 §. Då förslag om ändrad lydelse av ifrågakvarande lagrum för närvarande är remitterat till lagrådet för yttrande, har beredningen ej ansett sig böra nu framlägga förslag till ändrad avfattning av desamma.

Den kvinnliga homosexualiteten.

Strafflagens 18 kap. 10 § gör icke någon skillnad mellan könen; homosexuella förbindelser mellan kvinnor falla således lika väl som dylika förbindelser mellan män under straffbudet för »otukt mot naturen». Icke dess mindre är det en utbredd uppfattning att så icke är fallet och att endast den manliga homosexualiteten är straffbar. Anledningen därtill torde vara den att det hittills så gott som aldrig förekommit i vårt land att någon kvinna åtalats för homosexuell otukt. Den kvinnliga homosexualiteten är också i övrigt mera okänd och undandragen den allmänna diskussionen. Otivelaktigt är emellertid att homosexuell läggning och homosexuella handlingar förekomma även bland kvinnor; enligt uppgifter, som få anses trovärdiga, äro homosexuella tendenser ungefär lika vanliga hos båda könen. Olikheter synas dock föreligga i fråga om dessa tendensers utlösning i sexuella eller därmed jämförliga handlingar. Dessa olikheter torde kunna härledas dels ur skillnaden mellan mannens och kvinnans könskaraktär och dels ur sociala förhållanden, vilka i sin tur måhända uppstått till följd av eller åtminstone påverkats av denna skillnad. Den kvinnliga naturen är mindre obenägen för sådana känslöytringar som omfamningar, smekningar etc., vilka därest de skedde mellan män vanligen skulle tydas som homosexuellt färgade. Till följd härav är också den kvinnliga homosexualiteten mindre lätt skönjbar både för utomstående och för kvinnorna själva, för vilka deras homosexuella läggning mången gång kan vara helt omedveten. Sannolikt förhåller det sig vidare så att den kvinnliga homosexualiteten i vida större utsträckning än den manliga stannar vid beröringar vilka icke äro av genital art, såsom smekningar av till synes oskyldig natur och dylikt, i vilka det sexuel-la elementet är svårt att upptäcka. De angivna förhållandena leda till att yttringar av homosexualitet hos kvinnor oftast äro mindre anstötliga och ur allmän ordnings- och anständighetssynpunkt näppeligen påkalla något särskilt intresse från samhällsmyndigheternas sida. Det torde vara mycket sällsynt att den kvinnliga homosexualiteten tager sig sådana uttryck å för allmänheten tillgängliga platser, att handlingarna kunna tolkas som utslag av en abnorm driftsinriktning. Icke heller förekommer kvinnlig homosexuell prostitution av tillnärmelsevis samma omfattning som den manliga. I varje fall är kvinn-

lig gatuprostitution så gott som okänd; de kvinnor som äro villiga att tillmötesgå homosexuella närmanden emot ekonomiska förmåner av ett eller annat slag uppsöka i stället restauranger och liknande lokaler, där homosexuella pläga hålla till. Även denna form av prostitution, som för övrigt icke förekommer annat än i de stora städerna, är emellertid av ringa omfång. Detta är icke ägnat att förvåna, då, såsom förut framhållits, den kvinnliga homosexualiteten kan få ett visst utlopp i handlingar, som mer eller mindre tolereras av den allmänna uppfattningen, och därför är mindre hänvisad till det jagande efter sexualobjekt, som är prostitutionens orsak.

Med den kvinnliga homosexuella prostitutionens ringa utbredning sammanhänger, att utpressning mot kvinnliga homosexuella är sällsynt. Till detta förhållande bidrager givetvis uppfattningen att homosexuellt umgänge mellan kvinnor icke är straffbart. Men även om direkt penningutpressning är en undantagsföreteelse, torde trakasserier av annan art icke vara alldeles sällsynta. Det lärer sålunda förekomma att underordnade kvinnliga funktionärer, som utsatts för homosexuella närmanden från överordnades sida, tillskansa sig förmåner av olika slag under former, som äro fullt jämförbara med utpressning.

Enligt allmän läkarerfarenhet leder den kvinnliga homosexualiteten, även där den klart inses av vederbörande själva, mera sällan till sådana konflikt-situationer som den manliga. De fall, där en läkare direkt konsulteras för homosexualitet av en kvinna, äro relativt fåtaliga. Vanligare är att läkaren av annan anledning kommer förhandenvaron av kvinnlig homosexualitet på spåren. Allehanda nervösa besvär kunna hava sin rot i en homosexuell böjelse, som lämnar kvinnan sexuellt otillfredsställd vid normalt könsumgänge. Frigiditet i äktenskapet anses sålunda stundom sammanhänga med homosexuella böjelser.

Den kvinnliga homosexualiteten torde förekomma inom alla könsmogna åldrar, även om den synes ha sin största betydelse dels bland de till mera mogen ålder komna och dels bland helt unga flickor. I fråga om de förra lärer man ha att räkna med den mera medvetna homosexuella läggningen, som tager sig uttryck i knytande av fastare förbindelser genom samboende med en väninna etc. Beträffande de unga flickorna är åter — liksom bland pojkar — förekomsten av homosexuella handlingar oftast att tillskriva det begynnande uppvaknandet på könslivets område. Det utomlands mera än hos oss vanliga internatväsendet (pensioner, klosterekolor etc.) torde här hava en viss betydelse. Även om vänskapsbanden mellan unga flickor taga sig påtagligt sexuella uttryck, t. ex. ömsesidig onani, torde man dock här till största delen ha att göra med rena övergångsföreteelser, vilka icke på något sätt hindra en senare utveckling till fullt normal heterosexualitet. Även i övrigt torde anledning saknas att befara några bestående följder av dylika handlingar.

Det senast sagda gäller dock endast förhållanden mellan unga flickor inbördes. Homosexuella inviter och närmanden från en äldres, exempelvis en lärarinnas, sida kunna åstadkomma psykiska chockverkningar med allvar-

liga konsekvenser. Huruvida en risk består för att dylika handlingar med en ung flicka kunna leda till en omstämning av hennes könsdrift i riktning mot homosexualitet synes osäkert och meningarna härom äro delade. Det synes emellertid icke obefogat att räkna med att en dylik omstämning kan åstadkommas, åtminstone därest en latent homosexuell böjelse finnes. Såvitt av strafflagberedningen inhämtade upplysningar ge vid handen, är dock den kvinnliga homosexualiteten icke något problem för de pedagogiska myndigheterna, även om enstaka underhandsingripanden mot homosexuella lärarinnor kunnat förekomma.

Homosexuella förbindelser mellan kvinnor synas i viss utsträckning förekomma inom sådana yrkesgrupper, där yrket vållar isolering från sådant umgänge med män, som kan föra till knytande av heterosexuella förbindelser. I den mån härvid ställningen av över- och underordnad är mera markerad, kan detta leda till att auktoritetsmissbruk förekommer från den överordnades sida. Det torde vidare icke vara uteslutet att auktoritetsmissbruk förekommer i den formen, att å anstalt intagna kvinnor av kvinnliga funktionärer å anstalten utnyttjas för sexuella ändamål. Homosexuella inviter till funktionärerna från de intagnas sida och homosexuella handlingar mellan de intagna sinsemellan har man alltid anledning att räkna med i viss utsträckning lika väl som i fråga om män i motsvarande situation.

De nu i korthet antydda förhållandena beträffande den kvinnliga homosexualiteten ådagalägga, att denna icke är ett samhällsproblem av samma art som den manliga. Att skilja den kvinnliga homosexualiteten från strafflagstiftningen synes dock opåkallat. Då straffbarheten inskränkes till de i strafflagberedningens förslag angivna fallen, synas skäl saknas att låta stadgandena vara tillämpliga endast å män även om i praktiken såsom hittills det endast torde bli män som åtalas. Flagranta fall av exempelvis auktoritetsmissbruk från en överordnads sida för att öva verklig otukt med unga flickor synas, om sådana fall skulle förekomma, i och för sig böra straffas på samma sätt som motsvarande övergrepp från en homosexuell manlig överordnads sida. Med hänsyn till kvinnans tidigare könsmognad kunde det måhända ifrågasättas att sätta åldersgränsen för den straffbara otukten något lägre än för den manliga ungdomen, men något praktiskt behov därav lär ej föreligga. Vad angår de fall av homosexuell otukt, som avses i de av beredningen föreslagna 2 och 3 mom. av 18 kap. 10 § förefaller det vara uppenbart att anledning saknas att göra skillnad mellan könen. Beredningen har sålunda givit sitt förslag till ändrad lydelse av lagrummet sådan avfattning, att däri avsedda fall av homosexuell otukt bliva straffbara även om otukten övas mellan kvinnor inbördes.

Tidelag.

Genom de av strafflagberedningen föreslagna ändringarna av 18 kap. 10 § strafflagen kommer straffbarheten för otukt med djur att bortfalla. Någon särskild motivering för att så bör ske finner beredningen icke nödig utöver vad som i ämnet anförts i 1935 års P. M.

Homosexuell otukt såsom juridiskt begrepp.

Då strafflagen 18:10 kriminaliserar »otukt mot naturen», är den obestämda brottsbeskrivningen ägnad väcka till liv åtskilliga tvivelsmål av ytterst delikat natur om rätta gränsdragningen mellan detta lagrumms tillämpningsområde och området för användningen av strafflagen 18:13, som straffbelägger »annan gärning» som »sårar tukt och sedlighet» under de ytterligare alternativa förutsättningarna »att allmän förgelse eller fara för andras förförelse därav kommer». Detta tolkningsproblem äger sin motsvarighet i de äldre eller nyare utländska strafflagar vilka kriminalisera homosexuella handlingar såsom sådana men av lättförståelig känsla för det passande nöja sig med vaga och traditionella brottsbeskrivningar såsom »widernatürliche Unzucht», »the abominable crime of sodomy», »Unzucht zwischen Personen desselben Geschlechts», »otuktig omgjængelse mellem personer av mannkjønn» o. s. v. Även om de båda sista brottsbeskrivningarna innehålla en klart uttalad begränsning till homosexuell otukt, vilket icke utan vidare ligger i uttrycket »onaturlig otukt» e. d., uppkomma i alla händelser betydande svårigheter i tillämpningen, varom olika länders domstolspraxis noggsamt bär vittne.

Säkerligen utgår lagen i 18:10 från ett mera allmänt otuktsbegrepp vilket formats med ledning av det naturliga heterosexuella könsumgängets innebörd. Även om man i 18:1—9 liksom i 15:12 icke synes i praxis inlägga kravet på ett fullbordat eller ens påbörjat normalt samlag — ett spörsmål som tills vidare lämnas åsido — är det dock obestriddigt att man vid tolkningen av begreppet otukt, exempelvis i straffbuden för blodskam, icke rimligtvis kan avlägsna sig alltför mycket från nämnda utgångspunkt utan att frångå det allmänna uppfattningssättet om dessa brotts egenart och lagstiftarens historiskt betingade avsikt med de stränga straffbuden. Gäller det åter den homosexuella otukten slutsatserna från den gemensamma utgångspunkten mycket mera osäkra. Innan vi gå in på tolkningen av 18:10 synes en kort utblick över andra rättsordningars uppfattning på motsvarande punkt vara av betydligt intresse.

Uppställandet av ett gemensamt otuktsbegrepp har i hög grad påverkat tolkningen i skilda länder av brottsbeskrivningarna på onaturlig otukt. Man har i regel utgått från att den homosexuella otukten skulle bestå i något med den naturliga otukten likartat tillvägagångssätt, en »carnal junction», såsom anglosaxisk doktrin plägar uttrycka denna synpunkt. Stundom har denna tankegång — jämte vissa historiska skäl som här måste lämnas åsido — lett till en så snäv tolkning av resp. lagbud, att endast *pederasti* i inskränktaste mening (*introitus per anum*) förts därunder. Denna ståndpunkt synes alltjämt vara företrädd i engelsk rätt, vilken i enlighet med *common law* som »sodomy» betecknar nämnda onaturliga otukt, oavsett om den begåtts mellan man och kvinna (t. o. m. makar emellan) eller mellan män. För övriga former av homosexuell otukt har lagstiftningsvägen tillskapats det mycket obestämda begreppet »gross indecency with a male person». Motsvarande begränsning av begreppet »omgjængelse imod naturen» iaktogs i norsk rätt före en lagändring av 1889 och synes stundom hava härskat i finsk rättspraxis. Då emellertid verklig *pederasti* är långt ifrån den vanligaste formen av homosexuella praktiker, har rättsutvecklingen i olika länder gått i den riktningen att man som onaturlig otukt bestraffar gärningar, vilka man ansett *analoga med naturlig otukt*. Sålunda

laborerade den tyska Reichsgericht vid tolkningen av lagens uttryck »widernatürliche Unzucht» länge med begreppet »beischlafsähnliche Handlungen», därvid detta — som det sedermera visat sig — veritabla kautschukbegrepp vanligen ansågs innebära »eine Handlung, bei der das männliche Glied in wollüstiger Absicht in oder an die natürlichen oder die zu diesem Zwecke künstlich gebildeten Öffnungen des anderen Teils geführt oder aber mit den Geschlechtsteilen oder den in unmittelbarer Nähe befindlichen Körperteilen eines anderen Wesens in unmittelbare Berührung gebracht wird»; härför erfordrades »Entblössung» hos båda parterna. Det godtyckliga och svårtillämpliga i denna princip har efter åtskillig vacklan i praxis föränlett Reichsgericht att i ett prejudikat av år 1935 (*Entscheid.* Bd 69 s. 273 f.) förklara att »die gegenseitige Selbstbefriedigung ist stets beischlafsähnlich». (Jfr ur senare praxis *Entscheid.* Bd 71 s. 281.) Att denna ståndpunkt har deklarerats sedan 175 § i den tyska strafflagen år 1935 erhållit en delvis förändrad lydelse (»ein Mann der mit einem anderen Mann Unzucht treibt oder sich von ihm zur Unzucht missbrauchen lässt»), bör emellertid påpekas.

I själva verket har man härmed kommit över till en annan, vidare uppfattning av den onaturliga otuktens begrepp. Som homosexuell otukt anses då *varje åtgärd med annans kropp, vilken kränker den sexuella blygsamhetskänslan och har till syfte att uppväcka eller tillfredsställa könsdriften antingen hos objektet eller hos subjektet för handlingen*. Denna vidare uppfattning har också kommit till uttryck i vissa schweiziska kantoners rättspraxis. Kassationsdomstolen i Vaud motiverar i ett utslag av år 1938 sin ståndpunkt i denna del på följande sätt: »Que l'expérience démontre que des manoeuvres telles que les caresses, la masturbation, manuelle ou buccale, présentent des dangers certains lorsqu'elles sont effectuées par une personne du même sexe, parce qu'elles constituent les premiers entraînements à l'inversion sexuelle et souvent une imitation à la pratique du coït anal» (yttrandet avser angrepp mot underåriga). Samma princip anses i våra grannländer Norge och Danmark av en numera stadgad praxis vara uttryckt med de i resp. strafflagar begagnade uttrycken »könslig Usædelighed med en Person af samme Køn» (225 § danska strafflagen) och »otuktig omgjængelse mellem personer av mannkjønn» (213 § norska strafflagen). Saknas de ovannämnda objektiva eller subjektiva kännetecknen på otukt faller handlingen på sin höjd in under begreppen »uterligt Forhold, som krænker Blufærdigheden eller giver offentlig Forargelse» (232 § danska strafflagen) resp. »utuktig adferd i handling eller ord, som krenker ærbarhet» eller »utuktig handling med barn» etc. (212 § norska strafflagen). Motsvarande stadgande i den tyska strafflagen (183 §) talar om att någon »durch eine unzüchtige Handlung öffentlich ein Ärgernis gibt». Såsom vi strax skola utveckla måste med nyssnämnda vidare tolkning av otuktetsbegreppet gränsen mot dessa *andra sedlighetssårande handlingar* bli mycket svår att draga i åtskilliga fall. Särskilt intrikat blir därvid frågan om straffbarheten hos personer, vilkas medverkan är i yttre eller inre måtto av passiv art. Lika litet som det visade sig möjligt komma till rättvisa resultat och att träffa de vanligaste formerna av homosexuella handlingar med utgångspunkt från den heterosexuella otuktens normala företeelser, lika litet visar det sig möjligt att erhålla fasta gränser kring det åsyftade brottsbegreppet med ledning av en definition, som bygger på så skilda element som en subjektiv driftyttring, ett genom sociala värderingar uppställt anständighetsbegrepp samt den i viss mån godtyckliga omständigheten att den sexuella korrespondensen mellan parterna förmedlats genom beröring i stället för med ord och blickar. Ur viss synpunkt är det därför konsekvent — ehuru vid första påseende förbryllande — när den nyaste tyska praxis går vidare på den inslagna vägen i det att Reichsgericht ansett att blotta betraktandet av annan persons blottade kropp i syfte att uppegga den egna lidelsen eller företagande av otuktiga handlingar i annans åsyn i samma syfte eller för att uppegga denne kunna fylla rekvisitet »Unzucht mit jemandem treiben», därest omständigheterna äro ägnade såra den andres anständighetskänsla (se t. ex. *Entscheid.* Bd. 73 s. 78).

Om lagstiftning och praxis skola kunna bemästra dessa svårigheter måste man fördomsfritt genomtränga frågan om det ifrågavarande brottsbegreppet s. k. *angreppsobjekt* och de *sociala intressen* resp. straffbud har att skydda. Innan denna mera teoretiska fråga ventileras skall — med de lämnade komparativa upplysningarna i minnet — i korthet redogöras för tillämpningen i svensk praxis av lagbudet i 18:10.

Den svenska strafflagen uppställer i 18:10 ett begrepp »otukt mot naturen», som icke är begränsat till handlingar mellan personer av samma kön (vilket däremot är fallet med motsvarande stadgande i den finska strafflagen 20:12, den danska lagens 225 § och den schweiziska strafflagen, art. 194) och ännu mindre till otukt mellan män (såsom exempelvis reglerna i den norska strafflagens 213 § och den tyska strafflagens 175 och 175 a §§). Icke heller ställes 18:10, formellt sett, i motsats till de fall, då otukt straffbelägges såsom kränkning av familjebandens helgd, av minderårigs person eller såsom missbruk av auktoritet och tjänsteställning. Strängt taget borde därför vid otukt av annat slag än naturligt könsumgänge eller försök därtill städe 18:10 tillämpas vid sidan av de övriga straffbud som kriminalisera otukten ur annan synpunkt än såsom »onaturlig». Ty att denna sistnämnda synpunkt legat till grund för otukts straffbeläggande i och för sig i 18:10 kan knappast betvivlas.

Här har emellertid praxis intagit en annan hållning, beroende på ett flertal faktorer, inbördes motstridande, vilka icke skola närmare diskuteras. Sålunda plägar icke 18:10 åberopas vid otukt *mellan personer av olika kön*, huru »onaturlig» den övade otukten än må vara; se sålunda NJA 1894 s. 327 och 1890 not B 410. Om denna princip följes konsekvent, måste i flertalet fall sådana förfaranden som *introitus per anum* eller per os mellan man och vuxen kvinna bliva straffritt. Detsamma gäller då naturligtvis också masturbatoriska åtgärder företagna av kvinna med en mansperson (medan samma förfarande är straffbart för den ena eller båda parterna, om de äro män). Icke ens 18:13 torde i regel kunna användas, i varje fall icke annat än om endera parten är relativt ung och oerfaren. Man kan t. o. m. ifrågasätta om 18:13 alls avser dessa fall. Åtminstone synes starkt stöd för ett sådant negativt resultat kunna hämtas av lagbudet i 18:8 som avser att fixera en åldersgräns för ungdomens absoluta skydd mot förförelse till sexuellt umgänge med person av motsatt kön. Om icke denna tolkning accepteras, måste det i varje fall sägas vara en brist att lagen icke klart anger vilken omfattning en med vederbörandes samtycke i enskildhet företagen otuktig gärning är straffbelagd just därför att den samtyckande parten är ung och mottaglig för verklig »förförelse».

Om sålunda 18:10 inskränkts till otukt mellan personer av samma kön (i det följande avses blott otukt mellan män, då motsvarande brott mellan kvinnor aldrig brukar föranleda ingripande med strafflagen), har å andra sidan — till synes tämligen godtyckligt — paragrafens herravälde på detta område förstärkts så, att *övriga kvalifikationsgrunder* t. ex. ena partens minderårighet, släktskap, auktoritetsmissbruk, lämnas utan avseende vid valet av tillämpliga lagrum. Detta framgår bl. a. av NJA 1914 s. 122 (onaturlig otukt med minderårig son bedömd allenast jämlikt 18:10) samt 1918 s. 410 (där lärares onaturliga otukt med manlig ungdom bedömdes allenast enligt 18:10 utan åberopande av 18:6).

Genom den nu skisserade utvecklingen i praxis har sålunda homosexuell otukt kommit att skiljas ut ur det i och för sig som gemensam utgångspunkt av lagstiftaren antagna otuktsbegreppet och bedömas som ett delikt *i och för sig* blott med hänsyn till perversionen ratione sexu, medan vid den heterosexuella otukten andra synpunkter motiverat urvalet av kriminaliserade situationer. Även om detta resultat i viss mån står i samklang med de sociala värderingar som torde hava förestavat lagbudets uppställande i dess så att säga rent abstrakta skick, åstadkommes genom denna praxis den olägenheten att de vitt skilda situationer som här kunna förekomma på ett onyanserat sätt bedömas efter ett och samma lagbud, medan de

straffbara fallen av heterosexuell otukt omsorgsfullt graderas av lagstiftaren med hänsyn till de skilda kvalifikationsgrunder som föreligga. Den förändrade värdering av såväl de straffvärda fallen av heterosexuell otukt som deras svårhetsgrad, vilken förändring framträtt i en väsentligt liberalare syn på åtskilliga sedlighetsbrott, har icke heller kommit lagstadgandet om homosexuell otukt till del. Att resultatet kan vara stötande för rättskänslan torde icke böra förnekas; sålunda är icke blott i princip normalt könsumgänge i tillfälliga förbindelser helt tillåtet, utan vissa former av grovt osedliga tillvägagångssätt mellan man och kvinna (t. ex. coitus in ore) gynnas på ett relativt orättvist sätt (jfr också situationen i det i NJA 1927 s. 473 ur annan synpunkt refererade fallet angående verksamheten på ett s. k. massageinstitut).

Den isolerade ställning, som den homosexuella otukten sålunda kommit att intaga i systemet av sedlighetsbrott i svensk rätt, har också tagit sig uttryck i tolkningen av själva *otuktsbegreppet* i 18:10. Praxis har här ställts inför frågor som i stort sett visserligen lösts på ett sexualpsykologiskt riktigt sätt, men denna praxis har därvid ställt lagens teoretiskt onöjaktiga utformning av ifrågavarande brottsbegrepp i klar belysning, i det densamma i realiteten inneburit ett utplånande av gränsen gentemot begreppet sedlighetssårande handling i 18:13.

Sålunda måste det betecknas som följdriktigt att praxis icke vidhållit kravet på »Beischlafsähnlichkeit» hos de gärningar som skola bedömas enligt 18:10, sedan den lösgjort sig från det gemensamma otuktsbegrepp från vilket lagstiftaren mera oreflekterat utgått i 15:12 och i 18 kap. Huru det än må förhålla sig med uppfattningen i praxis med otuktsbegreppet t. ex. i blodskamsfallen eller i 18:7 och 8, äger vid tillämpningen av 18:10 det ovan uppställda, vidare begreppet otukt här sin fulla giltighet, ett begrepp som för svensk rätts del formulerats av *Stjernberg* på följande sätt: »Hit hör ej blott samlagsliknande åtgärder, utan jämväl varje annan otillåten beröring med annans kropp, som innebär en akt av direkt tillfredsställande av könsdriften hos en själv eller annan person och som objektivt sett kan anses i motsvarande grad såra den sexuella anständighetskänslan.» (Kommentar till Strafflagen kap. 17—18. 2 uppl. s. 44 f.) Nyare praxis har i ett flertal fall hävdat denna ståndpunkt när frågan varit om mutuell masturbation eller dylik handling vidtagen av blott den ena parten med den andres kropp, ehuru ofta en minoritet av domare (även i HD) ansett gärningen allenast vara sådan som i 18:13 sägs och sålunda för dess straffbarhet fordrat något av de där uppställda alternativa rekvisiten; se sålunda NJA 1918 s. 140, 1931 s. 132, 1934 s. 642 och 1940 s. 593.

Även om man måste erkänna att denna tendens att extendera området för 18:10 till alla handlingar som äga ovannämnda karaktär är den riktigaste ur sexualpsykologisk synpunkt och dessutom nödvändig, om man vill träffa de vanligaste yttringarna av homosexualiteten som sådan, ligger det i öppen dag, att brottsbegreppet »otukt mot naturen» kommer att sakna varje fast gräns mot kategorien »sedlighets-sårande handling». Gränsdragningen försvåras därav att dessa brottsbegrepp äro inkommensurabla storheter. Tyngdpunkten i det förstnämnda brottsbegreppet ligger nämligen på den subjektiva, inre sidan av handlingsförloppet, låt vara att man som bevisdatum för den ena eller andra partens psykologiska inställning — »direkt tillfredsställande av könsdriften» — tillika uppställer ett objektivt rekvisit eller yttre anknytningsmoment för straffbarheten. Oftast tager man då till hjälp vid begreppsbestämningen det något osäkra uttrycket »handling som kan anses i motsvarande grad såra den sexuella anständighetskänslan». Denna värdering är tydligtvis icke densamma som när det gäller att avgöra, om en gärning över huvud taget »sårar tukt eller sedlighet» och därför också betydligt vanskligare att företaga. Att rättspraxis haft svårigheter därmed framgår exempelvis av rättsfallen i NJA 1918 s. 410, 1921 s. 273, 1931 s. 132 och 1938 s. 332. Det vill synas som om man varit benägen att som objektivt rekvisit för *fullbordat brott* mot 18:10 kräva *emissio seminis* hos den med vilken masturbatoriska åtgärder vidtagits. Därvid har man icke

alltid gjort sig reda för huruvida detta yttre faktum skall hänföra sig till den brottslige själv, som alltså på otillåtet sätt tillfredsställer sin könsdrift, eller till objektet för hans onaturliga böjelse; jfr sålunda situationen i NJA 1918 s. 410 med den i 1940 s. 593.

Härmed äro vi inne på en annan oklarhet i tillämpningen av 18:10, nämligen angående spörsmålet, *vilkendera av de båda medverkande* personerna som är straffbar eller om varje förhållande av ovan angivet slag i princip medför straffbarhet för *båda* parterna. Även härvidlag torde lagstiftarens oklara (eller åtminstone i motiven ofullständigt uttryckta) uppfattning om de homosexuella gärningarnas arter och psykologiska förutsättningar ävensom brottstypens angreppsobjekt hava försvårat uppkomsten av en konsekvent rättspraxis. Modern sexualpatologi synes närmast böjd för att avvisa indelningen i aktiva och passiva parter vid företagande av homosexuella handlingar, särskilt om dessa begrepp hänföra sig till det rent yttre handlandet vid tillfället ifråga. (Jfr *Hirschfeld*, *Die Homosexualität des Mannes und des Weibes*. 2. Aufl. s. 285 f.) Sålunda är det för bedömandet av någons anomalitet och otillåtna driftinriktning icke avgörande att annan person utfört otuktiga handlingar med hans kropp medan han själv förhållit sig till synes passiv eller att — omvänt — han själv varit aktiv och på eget initiativ eller på begäran vidtagit åtgärder med den andres kropp. Allt avhänger ur medicinsk synpunkt på om vederbörande handlat eller ställt sig till förfogande på grund av homosexuell böjelse eller av andra skäl, t. ex. förvärvsbegär, okunnighet, fruktan etc. Man kan då tala om pseudohomosexualitet.

Det skulle då ligga närmast till hands att bedöma frågan om vardera partens straffbarhet fullkomligt *oberoende av den andres straffbarhet*. Detta är också väl förenligt med den svenska lagens utgångspunkt, nämligen kriminalisering av den i gärning omsatta perversionen som sådan. Denna tankegång synes också ligga till grund för nyare praxis på området. Medan ännu i rättsfallet NJA 1896 s. 394 en relativt passivt (kanske dock i verkligheten för egen tillfredsställelse) lämnad medverkan (*fellatio*) till otukt bestraffades enligt 18:10, synas senare fall, t. ex. NJA 1901 s. 440, 1931 s. 132 och 1938 s. 332, för tillämpning på vardera parten av detta lagrum förutsätta att hos honom förelegat en tillfredsställelse, ett sexuellt intresse i gärningen och att han icke blott av andra bevekelsegrunder medverkat till densamma. Beviset för denna subjektiva omständighet synas domstolarna söka i det faktum, att hos honom förekommit en *emissio seminis*, särskilt då frågan varit om masturbation å honom. Däremot har icke avgörande vikt fästs därvid, om vederbörande varit mera aktivt handlande eller utgjort objekt för otuktiga åtgärder, en åsikt som från den valda utgångspunkten är fullt konsekvent; jfr NJA 1940 s. 593.

Så långt kännetecknas praxis av enhetlighet. Men om man därefter stannar för de enligt erfarenhetens vittnesbörd icke ovanliga fallen av pseudohomosexualitet då en person (ofta en manlig prostituerad) mot betalning eller eljest på begäran utför masturbatoriska akter på en homosexuell man utan att själv äga något intresse eller känna någon böjelse för otukten — kanske tvärtom — skulle nyssnämnda utgångspunkt leda till den pseudohomosexuelles strafffrihet, ehuru han från allmän synpunkt är minst lika asocial som den andre. En dylik ståndpunkt tvekar säkerligen praxis att intaga. Man bestraffar båda parterna såsom gärningsmän och lägger icke heller gärningsmannans ansvar blott på den homosexuelle och ansvar enligt 3:3 strafflagen på den medverkande — en konstruktion som kanske teoretiskt sett icke vore orimlig utan snarast riktig med hänsyn till de uppställda premisserna. Straffas sålunda även den rent pseudohomosexuelle, har emellertid en helt annan aspekt lagts på brottsbegreppet i 18:10 än den som lagstiftaren tänkt sig och som ligger till grund för kriminaliseringen av otukt mot naturen såsom särskilt delikt.

Det ovan utvecklade torde klart giva vid handen att de ömtåliga frågorna om själva otuktbegreppet, om brottets konsumtionspunkt och om straffbara subjekten tarva ingående uppmärksamhet vid den — icke blott ur kriminalpolitisk utan även

rent lagteknisk synpunkt — välbehövligen revisionen av 18:10 strafflagen. Även om de nyssnämnda rent juridiska spörsmålen icke uttömmande kunna besvaras i själva lagtexten, skapas, såsom nedan i korthet skall utvecklas, förutsättningar för deras enhetliga och praktiskt lämpliga behandling därigenom att lagstiftaren klargör vilka bestämda sociala intressen som avses beaktade genom straff för homosexuella handlingar av det ena eller andra slaget.

Strafflagen kan icke hava till självständig uppgift att söka genomföra moralens krav på individen, även om det gäller allmänt erkända och vedertagna etiska fordringar. Den omständigheten att strafflagens bud — bortsett från rena ordningsföreselser o. d. — för att utöva sina verkningar på allmänhetens värderingar och handlingssätt i viss utsträckning måste förutsätta och anknyta till gängse individualmoralisk uppfattning får icke föranleda till felslutet, att strafflagen har att med sitt straffhot genomföra moralens eller sedlighetens fordringar gentemot individerna. Därtill saknar straffet lämplighet, icke minst med hänsyn till de otaliga skiftningar i bedömandet av en viss gärning, vilka betingas av den handlandes bevekelsegrunder och personliga förhållanden. Att lagen dessutom saknar egentlig förmåga att effektivt genomföra dylika krav på individens privatliv säger sig självt. Detta förhållande belyses klart av straffrättens utvecklingshistoria på de områden där det världsliga eller kyrkliga samfundet sökt genomföra vissa moralregler med hjälp av straffhot. Rättsordningen har alltså att reservera sitt ingripande med straff till sådana fall, där enskilda eller allmänna intressen av praktiskt socialt vikt kränkts eller satts i fara genom gärningar, vilka på ett tydligt sätt ingripit i en intressesfär som uppbares av enskild person eller direkt av det allmänna.

När det gäller sedlighetsbrott komma i huvudsak följande praktiskt sociala intressen ifråga såsom straffrättsliga skyddsintressen: allmän ordning och anständighet, ungdomens sunda utveckling på personlighetens och särskilt det sexuella livets område, individens könsfrihet, d. v. s. självbestämmanderätt i sexuellt hänseende samt familjebandens helgd. I den mån homosexualiteten såsom socialt fenomen tager sig yttringar som kränka nu nämnda intressen eller sätta dem i fara har lagstiftaren att utforma straffbestämmelser som taga sikte på det karakteristiska i de olika situationerna och den större eller mindre fara dessa innebära för det hotade intresset. Det ligger med denna inställning i viss mån i sakens natur att själva den straffbelagda handlingen icke kan bli alldeles densamma i de olika tyfallen och ännu mindre subsummeras under en för heterosexuell och homosexuell otukt gemensam brottsbeskrivning.

I fråga om *skyddet för ungdom* mot homosexuella angrepp träder själva förförelsen eller utnyttjandet av den unges yttre eller psykiska underlägsenhet eller beroende läge i förgrunden. Huru långt den otuktiga handlingen fortskridit och vilka verksamhetsformer den möjligen övade otukten tagit är i detta fall av mindre betydelse, blott tillvägagångssättet innebär en fara för de kroppsliga och andliga lesioner, för vilka man vill skydda de unga och samtidigt äger den yttre påtaglighet, som är utmärkande för grovt oanständiga förfaranden i förhållande till annans kropp. Den yttre sidan av gärningen behöver blott av lagstiftaren angivas på ett sådant sätt att densamma faller inom det vidare otuktsbegrepp som ovan behandlats. Att med denna uppfattning vissa fall som nu närmast falla in under förförelsealternativet i 18:13 skulle leda till det strängare straffet för homosexuell otukt med underårighet torde vara obestridligt, men detta är ur flera synpunkter önskvärt. Lägges sålunda tonvikten på förförelse- eller utnyttjandemomentet synes vidare övande av otukt och försök att förföra den unge att medverka därtill i stort sett lika straffvärda. Därefter kan frågan om brottets konsumtionspunkt av lagstiftaren lämnas åt rättstillämpningen att avgöra efter allmänna försöksprinciper. Spörsmålet om de brottsliga subjekten löser sig helt naturligt i den riktningen att den unge såsom objekt för gärningen skall vara strafffri.

Beträffande de övriga fall av *auktoritetsmissbruk* vilka lagstiftaren anser sig böra straffbelägga i förevarande sammanhang torde i huvudsak enahanda synpunkter göra sig gällande som beträffande förförelse eller utnyttjande av unga personer till homosexuell otukt. Möjligen leder hänvisningen till det kränkta objektet, som dock här i regel är en vuxen person, icke till ett fullt ut lika extensivt otuktsbegrepp som i nyss behandlade fall, men å andra sidan motiveras hänsynen till den auktoritativa ställningen och dennas allmänna anseende (t. ex. i de fall som motsvara 18:6 st. 2 i gällande strafflag), att lagen borde reagera även mot misslyckade eller ofullbordade homosexuella attacker med utnyttjande av den lägenhet den auktoritativa ställningen skänker. I den mån brottet begås i tjänsten av någon som är underkastad ansvar enligt 25 kap. strafflagen synes emellertid straffet för ämbetsbrott innebära tillräcklig reaktion mot försöksfallen.

Vad slutligen angår de av lagstiftaren uppmärksammade fall då det förnämsta skyddsintresset utgöres av *den offentliga anständigheten* och önskan att motverka andlig smitta i homosexuell riktning, saknas varje anledning att begränsa de straffbara handlingarna ens till övande av otukt i vidaste bemärkelse. Varje oanständig åtgärd med annans eller egen kropp eller annat tillvägagångssätt, som måste uppfattas såsom en manifestation av homosexualitet eller en inbjudan till förbindelse av dylik art, synes böra vara i princip lika straffbar, därest brottet skett å allmän plats eller på sådant ställe att en obestämd personkrets kunnat bli vittne till det samma. Att det nuvarande lagbudet i 18:13 — såvitt rör förargelseväckande handlingar — därmed i huvudsak förlorar sin betydelse som reaktiv mot homosexualitetens offentliga yttringar är obestridligt.

Ivar Agge.

Innehåll.

<i>Skrivelse till Statsrådet och Chefen för Kungl. Justitiedepartementet</i>	Sid. 3
--	--------

Lagförslag.

Förslag till lag om ändring i 18 och 25 kap. strafflagen	5
Förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling	6
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 22 § lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag)...	7
Förslag till lag om läkarundersökning av person misstänkt för brott enligt 18 kap. 10 § strafflagen	8

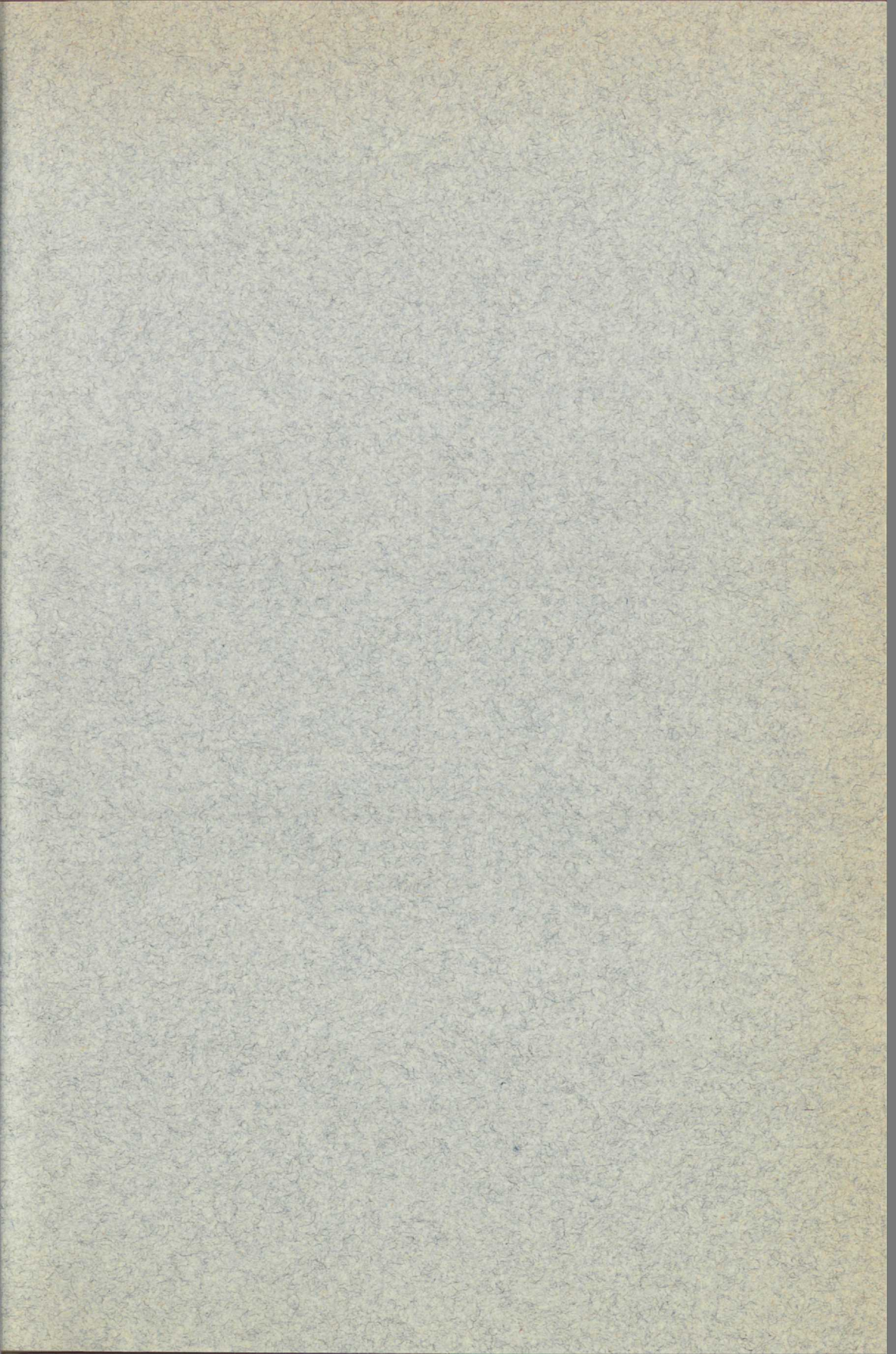
Motiv.

Inledning	9
Tidigare reformförslag.....	10
Om homosexuella handlingars straffbarhet.....	13
Om andra åtgärder än straff	17
Homosexuell otukt med barn och ungdom	20
Kvalificerad homosexuell otukt i övrigt.....	25
Homosexuell otukt och inbjudan därtill å allmän plats.....	28
Homosexuell prostitution	29
Läkarundersökning och åtalseftergift	32
Avsättning eller suspension som påföljd för homosexuella handlingar	36
Den kvinnliga homosexualiteten	39
Tidelag.....	42

Bilaga.

Homosexuell otukt såsom juridiskt begrepp. Av professorn Ivar Agge	43
---	----

Statens offentliga utredningar 1941

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Åtgärder för bekämpande av homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. [3]
Förslag till rättegångsbalk. [7]
Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m. m. 1. Lagtext. [8] 2. Motiv. [9]
Statistisk utredning rörande fri rättegång. [21]
Strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om kastrering m. m. [25]
Strafflagberedningens utlåtande med förslag till lagstiftning ang. åtgärder mot homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. [32]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1938 års pensionsakkunniga. Betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen. [10]
Betänkande ang. revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen. Del 1. Lönegraderna A 1—A 29. [17]
Betänkande med förslag till ändrad lydelse av § 16 regeringsformen. [20]

Kommunalförvaltning.

Betänkande med förslag ang. underlättande av deltagandet i kommunala val. [28]

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder. Del 1. [5]
Del 2. [6]
Domänstyrelsens förslag till grunder för värdering av skog vid taxering av fastighet m. m. [23]

Politi.

Betänkande med förslag om inrättande av en statlig brandskola m. m. [11]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Utredning ang. byggnadskostnaderna. [4]
Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 1. Tiden augusti 1939—juni 1940. [18]
Socialvårdskommitténs betänkande. 3. Statistisk undersökning ang. fattigvårdens understödsverksamhet. [29]

Hälso- och sjukvård.

Betänkande rörande bekämpande av vägghyra. [15]

Allmänt näringsväsen.

Betänkande med förslag till livsmedelsstadga m. m. [22]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Betänkande ang. fiskarens ekonomiska organisation och reglering av fiskmarknaden. [19]
Betänkande med förslag till lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet. [24]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande ang. vattenförening. 2. Tekniska och biologiska utredningar. [16]

Industri.

Betänkande med utredning och förslag till åtgärder för främjande av hantverk och småindustri. [14]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen

Betänkande med förslag till förstärkande av den allmänna väghållningen på landet m. m. [12]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Betänkande med förslag rörande restaureringen av Uppsala domkyrka. [2]
Förslag till revision av den svenska evangelieboken. [13]
Supplement nr 6 till Sveriges familjenamn 1920. [26]
Betänkande med utredning och förslag ang. läkarutbildningen. 1. Utbildningen till medicine licentiatexamen. [27]
Betänkande med förslag till lag ang. ändringar i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm. [31]

Försvarsväsen.

Sociala försvarsberedskapskommittén. Betänkande. Del 3. Förslag till krigspensionsförordning m. m. [1]
Betänkande och förslag ang. soldatvården. [30]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.